

על הצדיקים ועל החסידים

אהבת השי"ת
מידות טובות
פרשת השבוע
אלומות אור
מרבתינו צדיקי עולם
פרשת חיי שרה | תשפ"ו

רבינו היה נראה כאדם המאושר עלי אדמות

השמחה עם הזולת של מרן הגאון
רבי שלמה זלמן אויערבאך זצוק"ל

את שמחתו עם הזולת של מרן, ראו בברכות שהיה מאחל מעומקא דליבא, ולא אחת בדרך צרור ברכות נרחב, ולפעמים

בדרך חתן שבא לפני נישואין בקטעים שלמים מתוך נוסח ה"יקום פורקן" שאומרים בשבת. והיה מתאונן שכיום לא רואים שהבריות שמחים בשמחת רעיהם כפי שראו זאת פעם. וכשנשאל פעם על מנין ובו מתפלל מוהל בקביעות, האם להמנע מלומר שם תחנון, היות שכמעט בקביעות יש לו בריתות. נענה ואמר שמסברא צריך היה כן לומר תחנון ככה"ג, היות וכל הטעם שלא אומרים משום השתתפות בשמחה, ולצערינו כהיום אפילו אם רואים ברחוב חתן וכלה בתוך ימי המשתה לא מאחלים להם מזל טוב, אבל מאידך, אין לנו את הכח לשנות ולחדש דברים, ולכן צריך לעשות כפי שכתוב בהלכה ולא לומר תחנון. בהקשר זה סיפר הגאון רבי יצחק דרזי שליט"א: ירדתי פעם עם רבינו במדרגות ביתו וכשעבר ליד תיבת הדואר הוציא את צרור המכתבים מהתיבה. הוא מיין את המעטפות השונות וכשראה הזמנה לחתונה, טרם ראה מי המזמינים, התפעל בשמחה ואמר, זה דבר טוב, מהנה, משמח, וכשפתח וראה שמות המחוננים הוסיף ואמר, ואני גם מכירם.

רבינו היה נראה אז בעיני, כאדם המאושר עלי אדמות, עד כדי כך שמחשבתו היתה כשהגענו למנחה, שאולי צריך לומר לחזן שלא יאמרו היום תחנון, כי רבינו קיבל "הזמנה".

[מתוך הספר "גאון ישראל"]

'הלא כל הבירורים יפים רק לאותה שעה, והשידוך אמור להתקיים לשמונים שנה, האם ניתן לדעת בשכל האנושי אם זה מתאים?'

כ"ק הגאון הצדיק רבי נפתלי צבי ראטענבערג שליט"א,
אבד"ק קאסאן ומגדולי רבני בית שמש - על הדרך הנכונה בשידוכים

וְלִמְחַתּ אִשָּׁה לְבְנִי לְיִצְחָק (כ"ד)

אין לזוז כמלוא נימא, ובאמת הוא יסוד בכל עניני החיים, כי כל עניני האדם מונהגים על ידי הקב"ה בעצמו ואין לאדם יד ורגל לשנות את הנגזר עליו, וכל פעולות האדם הם רק בגדר השתדלות שאין התוצאה תלויה בה. החובות הלבבות בשער הבטחון מאריך בזה הרבה וחוזר על כך כמה פעמים, שכל כמה שיוסיף האדם בהשתדלות ובכל טצדקי, לא יוכל לשנות במאומה את הנגזר עליו משמים, וגם אם יגע ויטרח לא יוכל להוסיף ולגרוע מאומה בפועל.

באותו דף שאמר חז"ל 'בת קול מברכת בת פלוני לפלוני', אמרו שם כך גם לגבי עניני ממונות, 'בת קול יוצאת ואומרת בית פלוני לפלוני, שדה פלוני לפלוני', אלא שבעניני ממונות הדבר פשוט יותר אצל רוב בני אדם, וכאשר הוא עומד לקנות דירה בדרך כלל יודע הוא ומאמין שהבית ששייך לו משמים יזדמן לו מכל מקום, והמורגל בדרך המחשבה של 'יראי ה' אינו דואג שמא יחטוף ממנו אדם את ביתו כי מאמין שהכל מדוקדק משמים. אולם גם מי שמאמין באמונה שלמה בכל השייך לפרנסתו, בנוגע לענין שידוכים לעתים הוא מתבלבל בכך, אף שבוודאי גם בענין זה האמת היא שאין לנו כל שליטה על כך, ואין לנו כח להחליט ולשנות מאומה כי הדברים מסתובבים משמיא לתוצאה הנכונה.

עמוד 2 <<<

הנה לפי סדר הבריאה מגיע כל יהודי בעתו ובזמנו לעמוד לפני פרק נישואי צאצאיו, וכאשר הוא מגיע לעת הזאת בפעם הראשונה הרי הוא רואה עצמו במבוכה ובלבול.

שכיח שהאדם אינו יודע את נפשו ומתחבט כל העת עד כמה מוטל עליו להשקיע את כחו לחקור ולדרוש אחר המדובר שהציעו בפניו, יש שגמרו בדעתם כי הם מחויבים להרבות ביותר בחקירות ודרישות בענין זה, ופעמים שאין לדבר סוף וגבול, כי הוא שואל אצל פלוני ואלמוני וגם אצל השכנים והקרובים והרחוקים, ולעולם אין דעתו נחה במה ששמע. ונבוא כעת להעמיד את יסודות הענין מתחילתם.

ראשית לכל יש לדעת, את היסוד שממנו

יש על כך עובדות רבות מספור, ונספר מעשה אחד ששמעתיו מבעל העובדה ומקורו מוסמך ועל כן חביב עלי ויש לי ענין לספרו. 'כאשר הגעתי לפרק השידוכים בפעם הראשונה, אמרה לי אמי ע"ה, בוא ואלמד אותך איך מתנהל ענין השידוכים. וסיפרה לי שבשנות ילדותה היתה חוזרת ואומרת תמיד שהיא אינה חפצה בחתן שלובש משקפיים [-בריללען-] משום מה היה הדבר מאוס אצלה ביותר. והנה מה עשה הקב"ה, בבוא העת באה בקשרי שידוכין עם כ"ק אאמו"ר זצוק"ל, וכאשר שבו המחוננים מסעודת התנאים ישבו כדרך העולם ודיברו על השידוך, ונענה אחד מבני המשפחה ואמר לכלה, נו, איך יתכן שלחתן יש משקפיים... אולם פתאום בדרך פלא לא הבחינה בכך כלל ולא הפריע לה הדבר והכל היה כשורה ב"ה.

ויש לנו ללמוד לימוד עצום ממעשה זה, כי לעולם אין לנו שליטה כלל על ענין השידוך, ואף בדבר קטן כגון זה אין הדבר בידי הצדדים החלטי האם יקחו חתן הלובש משקפיים או לאו... כי אין הדבר בידי אדם כלל. ובאמת כאשר נתבונן נראה שיש חסד ה' עצום בכך שאין הדבר נתון בידינו אלא בידי יתברך, כי אם היה ענין השידוכים מסור לנו והיה בידינו לשנות, לא היינו מוצאים בו ידינו ורגלינו, כי על פי דרך הטבע אין לבשר ודם יכולת כלל מצד הסברא לדעת מהו השידוך הנכון.

הרי זו ממש שטות גמורה לחשוב שיש יכולת בידינו לדעת את האמת ולבוא אל אמינות הדבר האם שידוך זה ראוי ומתאים או לא, כי הלא מדובר בהחלטה על שידוך בין שני אנשים משני מקומות ולייעדם לחיות יחד שמונים או תשעים שנה, וכיצד ניתן לדעת האם יצליח הדבר, הרי גם לפי ההגיון הפשוט אי אפשר לומר שנבטיח זאת.

יש להתבונן בעניין זה בדעה צלולה בלא לרמות את עצמנו, כי לצורך הענין נצא ונדמה בלבנו שיש אפשרות לאדם החלטי

בעצמו על כך, ובכובד ראש ילך ויברר בחקירות ודרישות ימים רבים עד שידע בוודאות את כל תהלוכותיו של המדובר, אולם מנין לו לדעת מה יהיה עוד שנה או שנתיים, וכי יודע הוא את העתידות.

הרי הוא משקיע את כל כוחו ומוחו בסוגיא, בחקירות ודרישות, הולך הוא לישיבה של המדובר, עומד על הגג ומסתכל מרחוק על הבחור במשך כל היום, הוא אף יודע באיזו קערה הוא משתמש לנטילת ידיים בקומו משנתו... כעת הוא סמוך ובטוח שאי אפשר להערים ולרמות אותו, וטענתו בפיו, הלא ראיתי ובדקתי הכל ואין לי כל ספק...

אמור להתקיים למשך שמונים שנה

מתבונן מעט יראה שזהו הבל ורעות רוח ממש לומר כן, כי האם אתה יכול להבטיח לעצמך ששידוך זה מתאים לגמרי גם בעוד כמה שנים, הלא כל הבריורים יפים רק לאותה שעה, והשידוך אמור להתקיים למשך שמונים שנה, האם ניתן לדעת זאת בשכל האנושי. ואם כן נמצא שגם לו יצויר שהקב"ה היה נותן את כל ההחלטה בידינו, הלא לא היה ביכולתנו כלל לדעת מאומה, ואם כן צריכים אנו להתמלא הכרת הטוב להשי"ת כי נס גדול, טובה עצומה עשה עמנו שפטר אותנו מהאחריות לתוצאות שידוכי צאצאינו ולקח את כל העול אליו...

ואם כן אין דרך אחרת כי אם לסמוך לגמרי על השי"ת. אלא שכאן עלול היהודי לסבור שאם כן אין הוא זקוק לעשייה כלל, כי אם אין הדבר נגמר על ידי פעולותיו אם כן ישב בביתו או בבית המדרש ולא ינקוף אצבעו ויאמר בוטח אני שהקב"ה ישלח לי לכאן את שידוכי צאצאי...

ובוודאי אין לומר כך, כי כשם שאין הקב"ה מכניס את המאכל לפיו אלא הוא צריך לעשות פעולות לכך, וכך כמובן שיש לעסוק בענין השידוכין כדרכו של עולם, ולהתענין על אודות כל הצעה שמדברים עבורו, אלא שעליו לדעת כי השתדלות זו אינה יכולה

לְעִילּוֹי נִשְׁמַת

הַרְה"ג

ר' אֶלְטֵעֵר מֵרֵדְכֵי בֵּרְג זצ"ל

ב"ר דָּן ז"ל

מֵרֵא דֵּאֲתֵרֵא דְקֵהִילַת עֵטֶרֶת רֵא"ש
מוֹנְסֵי נְיוֹ יוֹרְק

נִלְב"ע ח"י סִיוֹן תִּשְׁע"ז

ת.נ.צ.ב.ה

גִּלְיוֹן זֶה נִתְרַם וְהוֹקֵדֶשׁ

לְעִי"נ

מֵרֵת שׁוֹשְׁנָה בִּלְזֹמַא ע"ה

קְרוֹיִזֵר

בֵּת ר' מֵשֶׁה יוֹסֵף ז"ל

נִלְב"ע כ"ז מֵר-חֲשׁוֹן תִּשְׁנ"ד

ת.נ.צ.ב.ה.

להעלות ולהוריד מאומה אלא כך היא מצוות ה' לעסוק בפעולות גשמיות של השתדלות מאחר שאנו בעולם העשייה.

ובנקודה זו הבלבול מוצא פתח לתפוס את האדם, כי בשלמא אם אומרים לו שב ואל תעשה מאומה, יכול הוא להבין, אולם כאשר אומרים את שני הדברים יחד, מחד שהפעולות אינם משפיעות ומאידך שעליו לעסוק בהן, עלול להגרם מכך בלבול הדעת, אולם זו עבודתו של יהודי בעולם הזה, להגיע לידיעה ברורה זו שאין פעולותיו משנות כלום ובכל זאת עליו לעסוק במעשה בפועל כדרך העולם מאחר שכן ציוה עליו המלך, לא עליך המלאכה לגמור אולם אין אתה בן חורין להבטל ממנה.

ונפרט מעט בהוראה מעשית כיצד יש לנהוג, והכלל הוא שיש לעסוק בזה כמנהג העולם המיושבים ולא להפריז בפעולות יתר על המידה, וכן כשבדקים אודות המדוברים יש לדעת איזה מהפרטים המבוקשים הם העיקר שבלעדיהם אי אפשר לגשת לשידוך, ואיזה מהם אינם עיקריים וגם בלעדיהם אין חסרון כאשר נבאר.

ישנם כעשר מעלות כלליות שנדרשות בשידוך

והנה לפי חשבוננו ישנם כעשר מעלות כלליות שנדרשות בשידוך, אלא שרק ארבע מהם הם יסודיות ומוכרחות ואם אינם נמצאות יש למשוך ידו משידוך זה, אולם שאר שש המעלות הם אמנם מעלות טובות ורצויות, אלא שאין נכון לדחות שידוך שהציעו עבורו - אם יש בו את ארבעה היסודות העיקריים - רק מאחר שחסרות בו ששת המעלות היתרות, וכן יש לידע שכל העשר אינם קיימות לעולם בבחור אחד.

אם הקב"ה רוצה להיטיב עם האדם בחסדו, הוא מזמין לו שידוך שיש בו מעלות יתרות, אולם מחמת כך אין לדחות שידוך שחסרות בו המעלות הללו, כי לא עליהם נבנה השידוך.

ארבעת היסודות העיקריים במי שמחפש בחור לבתו שבלעדיהם אין לזוז הם:

א. שיהיה הבחור בן תורה. ואין הכוונה דווקא שגמר את הש"ס ואפילו לאו דווקא שסיים מסכת שלימה, אלא העיקר שיהיה לבחור שייכות לתורה, ואינו בטלן או מבלה את זמנו לריק.

ב. שיהיה ירא שמייים.

ג. שיהיו לו מידות טובות, שיהיה איש טוב לבריות.

ד. שסוג המשפחה תתאים למשפחת הנערה, כי אם אין ההשקפות דומות כלל אין מקום לערוך את השידוך, כשם שבן עדות המזרח שאינו חסידי אינו יכול להשתדך עם משפחה מעדת החסידים וכדומה, ולא מפני שאלו עדיפים מאלו אלא שכל אחד צריך להשתדך עם הדומים אליו.

מלבד ארבעה יסודות אלו יש עוד שש מעלות שאינם מוכרחות, אם הם קיימות הרי זו מעלה גדולה, אבל גם אם אין אותם אין בכך כדי לדחות את השידוך אם יש בו את ארבעה היסודות הראשונים, ואלו הן:

א. בחור בעל כשרון. זו מעלה חשובה אבל אינה מוכרחת. אם הוא לומד ומבין את תלמודו אף שאינו בעל כשרון גדול כל כך

ואינו נחשב ממוכרי הישיבה אין בכך כדי לדחות את השידוך. ב. מראה הבחור שנראה כדבעי, זו אכן מעלה, אבל אין הרושם החיצוני מעיד במאומה על הפנימיות, זו מתנה בפני עצמה. ג. בחור פיקח ומבין ענין. ד. משפחה יותר מכובדת, 'א שיינע משפחה', ה. משפחה מיוחסת. ו. משפחה בעלי ממון.

ובנקודה זו האחרונה יש להתעכב מעט, כי יש בזה טשטוש גדול בדורנו, לדחות שידוך בגלל ענין הממון הוא דבר מגונה עד מאוד, היום ניתן לשמוע יהודי שאומר 'אני לוקח רק שידוכים עם כסף', וזו הסתכלות גסה ומאוסה ביותר.

כאשר היו מציעים שידוך להרה"ק מסקווירא זי"ע

כאשר היו מציעים שידוך להרה"ק מסקווירא זי"ע, היה מבקש תחילה שברצונו לשמוע את החסרונות. והסביר, שאם ישמע תחילה את החסרונות ולאחר מכן ישמע את המעלות, תהיה כל מעלה נחשבת בעיניו יותר, כי הנה יש גם מעלה פלונית, אולם אם ישמע את המעלות תחילה, אם כן כל חסרון שישמע לאחר מכן יהיה בעיניו קשה יותר.

ואם כן, אם מציעים לו שידוך יש לברר באופן הרגיל האם ארבעת הפרטים הראשונים העיקריים נמצאים בו, אין צריך לשאול אנשים רבים, אלא לשאול כמה אנשים ולראות האם הם מדברים פחות או יותר באותו הניגון ואם המסקנה היא שלפי דבריהם יש בו את ארבעת היסודות הראשונים, לכאורה יש להסכים לשידוך ולא להתעכב בלי סיבה, וכמובן יש להמתין אז לתשובת הצד השני, אלא שבזה נגמר תפקידו של האב.

וכעין זה גם במי שמחפש כלה לבנו, שארבעת היסודות בזה הם: א. שתהיה לה שאיפה ומטרה להקים בית יהודי על דרך התורה. ב. שתהיה יראת שמים ונוהגת בצניעות. ג. מידות טובות. ד. התאמת המשפחות.

אלו הדברים היסודיים שבלעדיהם לא מתחיל השידוך, ומלבדם יש עוד כמה וכמה מעלות שיתכן שיהיו או שלא יהיו. זהו החלק שמוטל עלינו לעשות, אלא שיש להיות כל העת בידיעה ברורה שזו רק ההשתדלות ואין היא משפיעה לגבי התוצאה.

(מתוך שיחת קודש להורים בתקופת השידוכים. תודתנו ל מכוון אָמוּנִים נֶצֶר קאסאן)

אשה גויה הגיעה לאחת השכונות החרדיות בירושלים, ונצפתה כמי שמסתובבת ברחובות השכונה, ועוקבת אחר הליכות התושבים. איש לא ידע מי היא, ולא יזו מטרם הגיעה לשכונה..

עמוד ההוראה מרן הגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א
על ההבדל הגדול בין יהודים לעמים אחרים

במשך כל השבוע היא הסתובבה ברחובות ובשבת קודש - במיוחד, החל משעה לפני התקדש השבת, ועד צאתה, נראתה האשה הגויה מהלכת במשעוליה של השכונה החרדית ומי שנתקל בה יכול היה להבחין שמראה ההוד של שמירת השבת, השביתה ממלאכה, לבושי המלכות של ההורים והילדים המהלכים יחדיו ברוגע ובשלוה, כל זה משפיע עליה בצורה מיוחדת.

בשלב מסוים היא הציעה את עצמה לעבודה כעוזרת בביתה של אשה חשובה, מחנכת בסמינר, שלא ראתה שום סיבה שלא לקבלה לעבודה. אלא שאז התבררו ונודעו הפרטים על סיבת בואה לירושלים, ומה היא בעצם, מחפשת כאן.

האשה ההיא רכשה התמחות רבה בחקר תולדות העמים. היא התרצה בעיקר בתולדות האומות האירופאיות, אבל יום אחד אמרו לה שעד שלא תחקור את תולדות עם ישראל, לא עשתה ולא כלום... לשם כך, יעצו לה, כדאי לך להגיע לארץ ישראל, ולשהות בה מספר שבועות, עד שתצליחי לראות את מעלותיו של העם הזה. מעניין, שהיועצים האירופאים אמרו לה שאם היא מחליטה לממש את הצעתם, כדאי שתגיע לאחת השכונות החרדיות, ו'תשב' שם זמן ממושך. "באף מקום אחר לא תצליחי לזהות את יחודו של העם היהודי, כמו בשכונה חרדית", אמרו.

זו היתה סיבת בואה של האשה לשכונה הירושלמית. אבל כשראתה שהיא לא מצליחה ללמוד את הדברים ביסודיות, החליטה להשכיר את עצמה לעבודות בית, כדי שתוכל לעקוב יותר מקרוב אחר ההליכות המופלאות.

מה שעשה עלי רשם מיוחד במינו

היא סיפרה למחנכת הסמינר על התרשמותה והתפעלותה ממראות-ההוד השבתיים שנפרסו לנגד עיניה. "מה שעשה עלי רשם מיוחד במינו" - כך אמרה - "הם מלבושי הצניעות של הילדות. המתחנכות כבר מגיל קטן לשמור על צניעות המלבושים".

החוקרת- הגויה המשיכה לעבוד עוד תקופת-מה אצל המחנכת. ולמדה ממנה ומבני-ביתה דברים רבים, עד שהחליטה לשוב ארצה. בהגיעה לשם, הודיעה האשה - שהיתה עשירה מאוד ובעלת אמצעים - על הסבת מקצועה, ומחוקרת ידועה ומפורסמת היא הופכת... למנהלת בית ספר. היא הכריזה על פתיחתו של בית ספר חדש לבנות, בגילאי ה'יסודי', עם תקנון מיוחד במינו... סעיפי התקנון דברו על כך שהילדות חייבות להתלבש בצניעות,

אִשָּׁה לֹא תֵלֵךְ הַאֲשָׁה (בר טז)

ל'אמר לו אכרכס בני צרוך ולתה אכרוך, ואין אכרוך מדכק צצרוך' (רש"י). המשגיח הגר"ש וולבה זצ"ל שיגר מכתב לאחד מידידיו, והוא מדגיש בפתח האיגרת שהדברים נכתבים בהיותו במטוס בדרכו מציריך שבשווייץ למדינה אחרת באירופה.

בין הדברים הוא מציין, שבעת הטיסה היה לו פנאי להתבונן בדבר פלא; הנה אני נמצא עכשיו במטוס, הגומא מרחקים גדולים במהירות רבה עד מאד. והרי יש גם רכבות הנקראות 'רכבות מהירות', ובכל זאת אין כל השוואה בין מהירותו של המטוס ליכולת מהירותה של הרכבת, גם זו המהירה ביותר. מדוע?

הרי גם הרכבת היא כלי נסיעה מהיר, והראיה שהיא נקראת 'רכבת מהירה', ומדוע, אפוא, היא אינה מצליחה להדביק את מהירותו של המטוס, גם אם לא יהיה זה המטוס המשוכלל ביותר?

ותירץ המשגיח, שהסיבה לכך היא שהרכבת לא התרוממה מעל הארץ... פסי הרכבת נסללים על האדמה, ואילו נתיבי התעופה של כל המטוסים הם באוויר. ורק מי שמתרומם מעל הארץ יש בידו להסיר את כל המגבלות ולהאיץ ולהגביר את מהירותו.

מי שנמצא עדיין על הארץ, ציין המשגיח במכתבו, נתון תחת מגבלות החומר, וגם אם יעשה כל מה שביכולתו וימצא את כל כישוריו וכוחותיו, לא יגיע לדרגתו של מי ש'המריא', של מי שעושה את דרכו באוויר.

בוודאי שהמשגיח לא התכוון בדבריו אלה להורות לשומעי לקחו שלא יצעדו על הארץ, אלא יתעופפו באוויר... כל דברי ההדרכה שלו, לכל מי שבא עימו במגע במשך עשרות השנים שהרביץ תורה ומוסר בעם ישראל, נסבו תמיד על העיקרון שאסור לפסוח ולקפוץ על שלבים, ושעבודת ה' צריכה להיעשות שלב אחר שלב.

במכתבו הנ"ל דיבר המשגיח על הנקודה אליה צריך לשאוף כל יהודי, על רום הפסגות שבו הוא צריך להימצא בכל מה שקשור לרצונו להדבק בבוראו.

עליו להתרומם מעל הקרקע, ולהעפיל גבוה גבוה. כי אם ישאר על הקרקע, יקיפו אותו מגבלות שונות.

אשה גויה הגיעה לאחת השכונות החרדיות בירושלים

אשה גויה הגיעה לאחת השכונות החרדיות בירושלים, ונצפתה כמי שמסתובבת ברחובות השכונה, ועוקבת אחר הליכות התושבים. איש לא ידע מי היא, ולא יזו מטרם הגיעה לשכונה, ובשלב מסוים החלו אף לחשוד בה.

התקנון אף נסח בפרטי-פרטים את אורך המלבושים וצורתם. סעיף נוסף בתקנון עסק ב'יום השבתון' של התלמידות, שבו אסור להן לבצע מלאכה, והבגדים שהן צריכות ללבוש ביום זה יהיו מכובדים יותר מהימים האחרים.

רוב אנשי העיר התייחסו לפרטי התקנון כאל סעיפים תמהוניים, אך כיון שהמייסדת הציעה, במקביל תנאים יוקרתיים לתלמידות שתתקבלנה למוסד, רשמו הורים רבים את ילדותיהן לבית ספר זה. לא כל תלמידה התקבלה למוסד החינוכי החדש. מי שלא ראתה את עצמה עומדת בתקנון המחמיר, נפסלה מראש, וגם מי שהתקבלה, ונתפסה כשהיא עוברת על חוקי התקנון, סולקה מיידית מבית הספר. כאשר התלבטה המנהלת כיצד להתנהג בענין פלוני, היה לה את מי לשאול... היא התקשרה אל המחנכת הירושלמית, ושטחה בפניה את הספק בו היא נמצאת.

אומנם, בית הספר ההוא נסגר לאחר תקופה קצרה...

הסיבה לכך היתה פשוטה מאוד. איזה ענין היה לגויים להלביש את בנותיהם בצניעות, רק מפני שהמנהלת דרשה את זה? נכון שהיא עצמה התפעמה מהמראות הללו בירושלים, אבל הם הורי התלמידות הגויות, השקועים עד צווארם בדברי טומאה, לא היו מוכנים להלביש את בנותיהן במלבושים כאלה!

הרי גם לא היו מוכנים לשבות יום אחד בשבוע בגלל 'שגעון' שתקף את המנהלת! הרי בכך הם מפסידים חלק מהפרנסה שלהם! לכך גם לאחר ההצעות המפתות מצד הנהלת המוסד החינוכי, וה'בונוסים' שקיבלו התלמידות - למרות הכל, נסגר בית הספר מחוסר תלמידים...

ועכשיו בואו ונחשוב על ערכו ורום מעלתו של העם היהודי, בניו של הקב"ה, השומרים מזה אלפי שנים על כל הלכות הצניעות, ועל קדושת השבת, ומקיימים את מצוותיו של אביהם שבשמים, ועושים זאת רק מפני שהשי"ת ציווה! אשר קדשנו במצוותיו!

ולא סתם עכבר אלא עכבר גדול

וַיְבָאֵהָ יִצְחָק הָאֵלֶּהָ שְׂרָה אִמּוֹ (כד טז)

גדולי ישראל בכל הדורות, נודעו בחכמתם ובבינתם היתרה. נספר כאן דבר מופלא על מרן 'הקהילות יעקב' זצוק"ל, ששמעתי בשם גיסי מרן הגר"ח קניבסקי זצוק"ל

האירוע התרחש סיפר הגר"ח, בעיצומה של שמחת חתן וכלה, ועורר מהומה רבה. כאשר היו החתן והכלה בחדר היחוד עבר לפתע ביניהם עכבר! ולא סתם עכבר אלא עכבר גדול, ולא סתם גדול אלא עכבר גדול ושחור! למותר לציין שהכלה איבדה את עשתונותיה, וממש יצאה מכליה, עד שראתה בכך סימן לא טוב, שכביכול הזווג הזה אינו שלה, ו... סירבה לצאת אל האולם, שם המתינו לה קרובות משפחתה וכל חברותיה.

משהגיעה השמועה להיכל השמחה, הגיעו אנשים מכובדים וניסו להרגיעה ולשכנעה שאין בכך מאומה, אך העלו חרס בידם. גם כשהביאו למקום אנשי מקצוע בתורת הפסיכולוגיה שניסו

אף הם להסביר לה שהיא טועה, לא הצליחו לישב את דעתה, הכלה עמדה על דעתה, וטענה שהעכבר אינו מבשר טובות, ואף 'התחפרה' בעמדתה יותר ויותר.

משסיפרו את הדבר לאבא שלי מרן זצ"ל - המשיך הגר"ח קניבסקי לספר - ביקש להביא את הכלה אליו, כידוע הסטייפלער לא קיבל מעולם נשים, אבל במקרה הזה הוא קרא לכלה, ואמר לה דברים כדלהלן:

"דעתי האישית היא שאת צודקת בדבריך, ובוודאי שאפשר לראות בעכבר שחור שנכנס לתוך חדר היחוד, כדבר נורא. אני סבור שהפסיכולוגים שאומרים לך שאת טועה - טועים בעצמם". וכך חזר מרן זצ"ל שוב ושוב על דבריו ואמר שהוא מצדיק את דברי הכלה. "אבל" - - המשיך 'הקהילות יעקב' לומר לכלה, "תשמעי גם מה שאומר לך עכשיו. את בוודאי מכירה את דברי חז"ל שאמרו שאין כתובה שאין בה מריבה, ואם חז"ל אמרו כן - הדברים צריכים להתקיים. והנה כפי שסיפרו לי, ההורים שלך והוריו של בעלך, הם אנשים הגונים וישרים, עדיני לב ואצילי נפש, שאינם מסוגלים לריב, ולכן עד לרגע זה לא התעוררה שום מריבה בכתובתכם.

אבל חז"ל הרי אמרו מה שאמרו, והדבר חייב להתקיים! בא הקב"ה והטיל את העכבר לתוך חדר היחוד, כדי שבכך תתקיים ה'תגרא' שעליה דברו חז"ל, אבל מעכשיו ואילך הכל יהיה בסדר בעזרת השם, ותזכו להעביר את חייכם בנחת ובשמחה ומתוך מזל טוב". דבריו של הסטייפלער השפיעו באופן מידי על הכלה, והכל שב על מקומו בשלום, סיפר הגר"ח.

מי אנחנו שנצטרך לאשר את חכמתו של גאון הגאונים, אבל ברור שהיתה בכך חכמה רבה, והסטייפלער הבין את מה שאף אחד מהפסיכולוגים לא הבין, וידע שהם אינם מצליחים לשכנעה מפני שהם הולכים נגדה, ולכן היא 'מתחפרת' בדעתה יותר ויותר.

רק משהסכים מרן זצ"ל לדבריה, ואמר לה שהיא צודקת בחששותיה, הצליח להחזירה לשיקול - הדעת, ואז הזכיר לה את ענין התגרא.

(לקט מתוך 'חשוקי חמד' / הגדה של פסח)

שבת אחת הופיעה בחלום של האדמו"ר מסאסוב שליט"א, דמות שלא ראה מעולם: "אתה רבי, עובר מעיר לעיר ודורש ומזכיר מחברים ובעלי-שמועות - ואילו אותי אינך מזכיר. שמי אריה לייב היימן זכות תהיה לי במרומים אם תואיל להזכיר מדברי".

הגה"צ רבי יצחק קולדצקי שליט"א על אמונה פשוטה ותמימה

היימן ואיה ניתן להשיג את ספריו. כשהראו לו את תמונתו של הרב, שהיה גבוה ומרשים ובעל הדרת-פנים, אישר מיד כי זו הדמות שראה. ומאז משתדל האדמו"ר להזכיר מדברי תורתו. אף אני, שהתרשמתי באופן עמוק מהמחזה, ביקשתי לפרסמו ברבים למען יהיה לתעודה כי יש עולם עליון ויש חשבונות שמים אשר לא נדעם, ונתחזק באמונתנו זו. וגם ראיתי זכות להפיץ פנינה אחת מדברי תורתו, אשר אין ספק כי יש בכך נחת-רוח לנשמתו בעולם העליון.

כה הם דבריו בעניינינו:

קניין השדה והמערה: אברהם אבינו מובטח בארץ-ישראל. היא שלו! הקדוש ברוך הוא אומר לו "נתתני", כי מה שהוא יתברך מבטיח - כאילו כבר התקיים. אברהם רומז זאת לבני חת כשאומר להם "גר ותושב אני עמכם - אם תרצו תנו לי כגר ואם תרצו תנו לי כתושב". יש לו בטחון מוחלט בתוצאה! אלא, שבעולם השקר שלנו, חובה לעשות השתדלות, כי יש בעולם השקר כאלו המערערים וחושבים שהם בעלי הבית... לכבודם ערך אברהם אבינו 'הצגה' שלמה: כיבד את עפרון לעיני ולאוזני כל בני חת. ביקש באופן הזה והפציר באופן אחר, עד שהשיג את מה שביך כך ובין כך שלו.

שידוכו של יצחק: בסוף העקדה נאמר בתורה: "אחר הדברים האלה ויגד לאברהם לאמר... ובתואל ילד את רבקה". פירש רש"י: "בישרו שנולדה רבקה בת זוגו". מזל טוב! הכלה מחכה ליצחק! מה נותר? ללכת בדרכי ההשתדלות הארצית ולשכנע את המתנגדים. יוזם אברהם אבינו מהלך רחב וסבוך, שולח את אליעזר שעושה 'נחש' שיברר שרבקה היא המיועדת ליצחק. הוא בא לבית לבן ובתואל ומספר סיפורי מופתים על קפיצת הדרך ועל השגחה פרטית, עד שהם נרעשים ואומרים "מה יצא הדבר". אך עדיין השטן רוצה לעכב, ואין ברירה אלא לגרום לבתואל לבלוע את הרעל שהוא עצמו הניח בצלחת... ללמדך, ששום דבר לא יעכב את מה שנגזר מלהתממש.

מוסיף הרב היימן הברקה. השידוך הראשון בתורה הוא של יצחק עם רבקה. וקידושי אשה בכסף נלמדים "קיחה קיחה משדה עפרון" (קידושין ב.). רמז עומק רעיוני בהיקש הזה: כמו שסיפור קניין השדה והמערה היה העמדת-פנים, כך כל שידוך הוא העמדת-פנים והצגה... יש שדכן ומתנהל תהליך של 'בירורים'... ויש המצדדים

ה' אֲשֶׁר הִתְהַלַּכְתִּי בְּפָנָיו (כ"ד ז')

אחד מחשובי רבני הקהילות בירושלים עד לפני כעשור, היה רבי אריה לייב היימן זצ"ל. בבחרותו היה מראשוני הנבחרים לייסד את ישיבת לייקווד ומחשובי תלמידיו של מאור הגולה רבי אהרן קוטלר זצ"ל. לאחר עשור בראשות הישיבה הגדולה דבוסטון, עלה לארץ-ישראל וכיהן כשלושים שנה כרב קהילת בית כנסת 'הגר"א' בשכונת בית-וגן. חן וחסד הוצק בשפתותיו, הוא היה דרשן ונואם בחסד עליון שריתק את שומעיו. בערוב-ימיו הספיק להוציא לאור סדרת ספרי 'חקרי לב' מדרשותיו, וסדרה נוספת, 'חיי לבב', יצאה לאור מתוך כתביו.

בספר 'חיי לבב' שוזר הרב היימן את ענייני הפרשה וההפטרה בחוט אחד. לדבריו, שני המאורעות בפרשה ועוד אחת מההפטרה באו ללמדנו שמה שמגיע לאדם, מה שהובטח לו משמים, יגיע אליו ולא יוכל איש למנוע זאת ממנו.

אך לפני כן אציין, כי אני מזכיר מדבריו של הרב היימן בעקבות מעשה מופלא ששמעתי לאחרונה מאישים מהימנים:

בעיר קריית-אוננו יש שכונה מיוחדת הנקראת 'ישמח משה'. את הקריה, בצביון חרדי, החל לבנות בשנת תשכ"ג כבוד-קדושת האדמו"ר מסאסוב רבי חנניא יום-טוב ליפא טייטלבוים זצ"ל שניצל בנס בשואה ועלה מארצות-הברית עם קבוצה מחסידיו - וקרא לה על שם ספרו של סבו, בעל ה'ישמח משה' אבי שושלת אדמור"י סיגעט ועוד.

בנו רבי יוסף דוד טייטלבוים שליט"א, המכהן כאדמו"ר הנוכחי, ממשיך את מפעלותיו של אביו הגדול. כ"ק האדמו"ר מתמסר לציבור ומוסר שיעורים ברחבי הארץ בהלכה ובאגדה, בחסידות ובקבלה, ורבים הנהנים ממוצא פיו.

באחת משבתות הקיץ בשנת תשפ"ד, כאשר גם את שנתו בשעות הצהריים, הופיעה אליו בחלום דמות גבוהה והדורה שלא ראה מעולם. הדמות פותחת בדברי תוכחה ואומרת: "אתה, רבי פלוני, עובר מעיר לעיר ודורש. אתה מזכיר בדבריך שלל מחברים ובעלי-שמועות - ואילו אותי אינך מזכיר. שמי אריה לייב היימן ואני מחברם של ספרים אלו ואלו. לא זכיתי לזרע של קיימא משלי, זכות תהיה לי במרומים אם תואיל להזכיר מדברי".

כשיצאה השבת ביקש האדמו"ר ממקורביו לדעת מי הוא הרב

מתוך רצון להעשיר, דומה לאותו חנווני שמכר שמן מתוך חבית ובה אליו שוטה אחד ואמר לו לכה ואיעצך איך להכפיל את פדיונך: קרא לאומן ויקבע לך ברז נוסף בחבית, ונמצאת פרנסתך כפולה... בשולחן-ערוך (סימן א) כתב: "טוב לומר פרשת העקידה ופרשת המן" נשים לב לטעם שכותב המ'שנה ברורה' (ס"ק יג): "ואין די באמירה אלא שיתבונן מה שהוא אומר ויכיר נפלאות ד'... כדי שיאמין שכל מזונותיו באין בהשגחה פרטית וכדכתיב 'המרבה לא העדיף והממעט לא החסיר', להורות שאין ריבוי ההשתדלות מועיל מאומה".

אך הרגיע את הרב יעקב גלאי זצ"ל שעד מחר יגיע הכסף

אחד הרבנים החשובים בארץ-ישראל לפני כעשרים שנה, היה רבי **שמואל שולזינגר** זצ"ל, רבה של קריית-אטא. גאון מיוחד במינו ששגורים היו על לשונו בבלי וירושלמי בעל פה. דמות של רב קמאי שעמד על משמרת הכשרות והדת בעירו ברוב עוז וגבורה וללא משוא-פנים. אחיו רבי **משה מרדכי** זצ"ל, בעל ה'משמר הלוי', היה מספר שרבי **יחזקאל אברמסקי** זצ"ל שוחח פעם עם אחיו בלימוד בליל שבועות בישיבת סלבודקה, והתפעל ממנו מאד. למחרת אמר לו בהתרגשות: "דע לך שכבר שנים לא ראיתי רב כזה כמו אחיך רבי שמואל, ואני מסופק אם בכל ארץ ישראל יש רב כמוהו". הוא התכוון לבקאות שלו בכל מקצועות התורה.

תלמוד-התורה החרדי בקרית אטא עמד תחת נשיאותו של הרב ועליו מוטל היה להשיג את תשלומי המשכורת למלמדים מידי חודש בחודשו. היתה לו אפשרות ליטול תקציבים מהממשלה, כפי שהורה והתווה רבינו **חזון איש** זצ"ל למוסדות תורה אחרים ברחבי הארץ, אך הוא לא רצה להחניף לשר החינוך דאז ולהרגיש משועבד לו, והשיג את הכסף בכוחות עצמו.

באחד החודשים לא עלה בידו להשיג את סכום הכסף שנדרש למשכורות המלמדים, אך הרגיע את המנהל הרב **יעקב גלאי** זצ"ל שעד מחר יגיע הכסף. למחרת הגיע הרב ובידו כל הכסף, שנקל לשער שהסתכם בסך גדול. לתדהמתו של המנהל סיפר הרב, שהיתה לו תוכנית חיסכון עבור נישואי ילדיו, אך החליט למשוך

ויש המלכלכים... ויש לבטים וצדדים לכאן ולכאן... אך לבסוף, מה שנגזר ארבעים יום קודם יצירת הוולד - יקום ויהיה. גם בהפטרה אותו לימוד ממשיך איתנו. "אדוניהו בן חגית מתנשא לאמור אני אמלוך". אך דוד הבטיח את המלוכה לשלמה בנה של בת שבע. ואין ספק שכך יהיה.

אך בדרכי הטבע צריך לפתור כמה בעיות ולהסיר כמה מכשולים. מתייעצת בת שבע עם נתן הנביא והם רוקמים תכנית פעולה. נתן הנביא ייכנס עם דוד המלך בדברים, ובתוך-כדי תיכנס בת שבע נסערת ותמלא אחר דבריו. וסוף דבר: המלוכה תנוח בחיקו של מי שהובטח לו.

זו העבודה המוטלת עלינו. להאמין בכל מאודנו כי מה שנגזר - יתממש. אם יקרה כפי הרצוי לנו, הרי זה בגזירת מלך ולא יועיל מאומה לכל המפריעים. ואם לבסוף לא יקרה כרצוננו, הרי זה לא בגלל המפריעים, אלא מפני שכך נגזר. ולצד האמונה השלמה באלוהים, אסור לעזוב את דרכי ההשתדלות. כי כך הוא המהלך בעולמנו, עולם המעשה.

זימנו לו מן השמים נדיב שבא לביתו

רבי **יעקב ניימן** זצ"ל, ראש ישיבת 'אור ישראל', היה מרבה לדבר על כך שיהודי צריך אמונה פשוטה ושלימה בבורא יתברך שמו ולבטוח בו בתכלית, כדברי הכתוב בתהלים "טוב לחסות בהשם מבטח בנדיבים".

במעמד חנוכת הבית להיכל הישיבה "יד יוסף" שהקים על שם חתנו רבי **יוסף רוזובסקי** זצ"ל, ראש ישיבת 'אור ישראל' לצעירים, סיפר על ההשגחה הפרטית שליוותה את עבודת הבניה של הישיבה. הוא תיאר שישב וציפה שיזכו אותו משמים לגמור את הבנין, לאחר שתמו האמצעים לבנייתו. והנה, זימנו לו מן השמים נדיב שבא לביתו ושלשל לידי המחאה ובה סכום ששימש להשלמת המבנה. כששאלו רבי יעקב מה פתאום הגיע דוקא אליו? האם מכירו איך שהוא? או האם שמע עליו ממישהו? והלה השיב שרק שמע על שמה של הישיבה ולא יותר מכך ונמשך לבוא לתרום.

ואגב, אותו נדיב היה אדם ערכי שנתן סכום הגון, ולא רצה כלל שיצינו את שמו בלוח הזיכרון והמזכרת על תרומתו.

רבי יעקב פרסם זאת ברבים כדי להשריש בשומעים את האמונה שאין צורך בהשתדלות יתרה על המידה, רק להאמין ולבטוח ולדעת שמה שמגיע לאדם יגיע בכל מקרה.

נתאר לעצמנו בעל חנות מכולת. דווקא ביום שישי בשעות הצהריים שנכנסים ובאים הרבה לקוחות, הוא סוגר את החנות כמה שעות לפני הדלקת נרות כראוי למי שכבוד השבת חשוב לו. מעבר לכביש הוא רואה את החנות שממול פתוחה לרווחה, קונים ממלאים שקיות עד הרגע האחרון... בלי אמונה עמוקה בד' הדבר איננו אפשרי. אשרינו שיש יהודים רבים שעומדים בנסיון זה ובאחרים הדומים לו.

ידוע משלו של ה'חפץ חיים', שהמשתדל יותר מידי בענייני פרנסה

את הכספים כדי לשלם משכורות למלמדים. "הילדים שלי יינשאו על ידי הקדוש ברוך הוא ולא מאותם כספי חסכוניות", אמר.

אמר לו הסטייפלר: לא נשברתי, כי חיזקתי את עצמי באמונה

אחד מרבותי בילדותי היה רבי יעקב משה קורלנדסקי זצ"ל, מנהל תלמוד-תורה וישיבת 'בנה' בירושלים שבו למדתי. הוא היה מהדמויות הבולטות בשדה החינוך התורני בארץ-הקודש. היתה לנו כלפיו הערצה מיוחדת. הוא היה תלמיד-חכם וירא-שמים מופלג, תלמידים המובהק של אבירי המוסר - המשגיח מלומד'ה רבי אליהו דושניצר זצ"ל, והמשגיח מחברון רבי ליב חסמן זצ"ל. היה חתנו של רבי מרדכי דוד לוין זצ"ל, בעל החיבור המפורסם 'דרכי דוד'. הוא גם שימש שנים רבות כבעל-תוקע של הישיבה הקדושה 'חברון'. זוכר אני שלעת זקנותו היגר מירושלים והתגורר בקרבת צאצאיו ברחוב בית הלל בבני-ברק. הם שימשו אותו במסירות רבה. הוא סבל מלקות-ראיה והיה צריך ליווי צמוד. הוא היה בא להתפלל בבית הכנסת 'לדרמן', וכל הדרך היה משנן דפי גמרא ומשניות בעל פה. כשנחלש יותר היו קוראים לפניו גמרא ורש"י, והוא היה מקשיב בקשב רב, ולפעמים היה מתקן את האומר ומדייק את לשונות רש"י. אז למדו על הבקאות הגדולה שלו בחלקי התורה. הקדמתי בשביל הסיפור הבא הנוגע לענייננו:

רבי יעקב משה פתח את מוסדות 'בנה' לפני כשמונים שנה, כשהוא נענה לשליחות-קודש שהטילו עליו רבותיו. בימים ההם בירושלים לא היה תלמוד-תורה שהתאים לבני ליטא היותר-

אלפי יעדים נתיב אחד!

נתיב פרו - היחיד שמגיע לכל בתי הכנסת בארץ!
אלפי בתי כנסת נהנים כל שבוע מחלוקת עלוני שבת
בצורה הטובה והמשתלמת ביותר.

רוצה שהעלון שלך יגיע ליעדו?
טלפון אחד והוא בנתיב הנכון!

נתיב פרו
נהג מנוחים בטוח

074-703-5009

התורניים. היו תלמודי תורה של 'הישוב הישן' מחד-גיסא, ולצידם בתי הספר הדתיים מאידך-גיסא. המשגיח רבי מאיר חדש זצ"ל דחק בו לעזוב את לימודיו בכולל החשוב 'אוהל תורה', ובבחינת 'עת לעשות להשם' לפתוח תלמוד תורה. המשגיח רבי מאיר אמר לו: 'אם שואף אתה לחנך ליראת שמים ולאהבת תורה, מובטחת לך סייעתא דשמיא אם תתכוון בכל ליבך לשם שמים'. הילד הראשון שנרשם לת"ת היה בנו רבי אהרן דוד חדש זצ"ל, לימים המשגיח בישיבת 'מיר'. כך נוסד התלמוד-תורה שבזכותו התחנכו באותה עת ילדיהם של רוב בני הישיבות בירושלים, ומאוחר יותר גם אָחָיו ואני התחנכנו בו כהלכה.

מלבד הלימודים שבשגרה, המנהל והמלמדים הצליחו להחדיר בתלמידים רוח נכונה, שאין גדולה כתורה, ואין לו ליהודי אלא ד' אמות של הלכה. הטעם והמתיקות שנטע בתלמידים העמידם על רגליהם.

אלא שעם השנים, נפתחו מוסדות לימוד נוספים והתלמוד-תורה הלך והתדלדל מבחינה כמותית. הכיתות הכילו מספר קטן של תלמידים, ובמצוקת העיתים אף נסגר המוסד לגמרי. עובדה זו גרמה לו מורת-רוח; הכיצד זה שלאחר השקעה של שנים למען דור העתיד, תוך ויתור להתעלות אישית, ירד הכל לטמיון.

הוא תינה את צערו בפני הסבא רבינו ה'סטייפלער' זצ"ל, על כך שפועלו הרב וכוחותיו כביכול התכלו לריק, ולא נותר זכר מהמוסד שכה טיפח וריבה. ה'סטייפלער' הקשיב לרחשי-ליבו ועודדו בדברים הבאים:

"אינך יודע עד כמה אני מבין אותך, הרי גם אני כיהנתי כמגיד-שיעור בישיבת נובהרדוק בפינסק בחוץ-לארץ ובנובהרדוק כאן בארץ-ישראל, ולא היה ביקוש מצד הבחורים לבוא אליהן והישיבות נסגרו. אבל לא נשברתי, כי חיזקתי את עצמי באמונה שלכל דבר שמקבלים מן השמים נקצב גם הזמן שלו, ומשכך לבטח מן השמים נגזר שהישיבות הללו יתקיימו בשביל כך וכך תלמידים שילמדו בו במשך זמן כזה וכזה, וכדי שיתפרנסו מהן כך וכך אנשים, וכדי שזיכוי-הרבים ישפיע על סך כזה של אנשים במישרים ועל סך כזה בעקיפין. וכשהסתיים הזמן הקצוב המשכתי ליעד הבא, התיישבתי ללמוד ולכתוב ספרים, וברוך ד' שזיכני להוציא כך וכך כרכים של 'קהילות יעקב'.

אם האדם מתחזק באמונה, אמונה פשוטה ותמימה זו, אין זעזועים ומשברים, שכן גם אם רבו התמיהות המכאובים הוא לא סר חלילה מהאמונה שכל הנעשה תחת השמש בהכרזה מאיתו יתברך ולטובת האדם, והוא הקובע את כל אשר יקרה עימו. ובזכות זה ממשיך הלאה מבלי להישבר, לא נרתע ולא מתייאש משום מאורע. הוא יודע שעשה והשתדל מה שיכל, ואת השאר הוא משאיר לו לנהל את העניינים..."

הדברים נסכו ברבי יעקב משה חוסן רב, כשנוכח שגם גדול הדור עבר מסלול דומה לשלו ולא נשבר, והוא פתח כולל לאברכים, אותם טיפח עד לאחרית-ימיו.

(מתוך הספר המומלץ 'לעשות רצונך' בעריכת הרב בנימין גינזבורג)

ואזכיר את חברינו בנימין מהוסקוב זצ"ל. בישיבה בנובהרדוק היכרנוהו כמתמיד עצום, למדנו ממנו התמדה "בין אדם למקום". אבל בסיביר התגלו המידות, הבין אדם לחברו !

הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל על מידות טובות ונשיאה בעול

וְתֹאמַר נָם קְנִימְלִיד אֶשְׁאָב עַד אִם כָּלוּ קְשָׁתָת (כ"ד י"ט)

בסיביר, מצאנו עצמינו מאה ועשרים בחורים משיבת נובהרדוק, וההשגחה העליונה זימנה שיצרפו אלינו את המשגיח הנערץ, הגאון הצדיק רבי ישראל מובשוביץ זצ"ל.

בכל בוקר הצעידו אותנו בשורות של חמישה חמישה למעבה היער, שם כרתנו עצי ענק במשורי ענק, נצרכו כמה אנשים כדי ליצר מעגל שיקיף את העצים העבותים. כשנכרתו, ניתן היה לספור את טבעותיהם. כל טבעת ציינה שנה שעברה על העץ, בשעה של הפוגה ישבנו וספרנו, למעלה מאלף וחמש מאות טבעות..מימי רבותינו האמוראים !

העבודה קשה הייתה ומפרכת, והצוותות נדרשו למכסה מסוימת. נועדנו, וחילקנו את הבחורים לשלוש קבוצות. החזקים יכרתו יותר מחלקם, הבינונים כיכולתם, כדי שהחלשים לא יקרסו. ערבות הדדית, והמשגיח? הן מורנו ורבינו היה, כל מעייניו ברוחניות, והקרין עלינו, עודד חיזק וחישל. גם חלש היה, גם מבוגר פי שניים מאיתנו. אם כל אחד מאיתנו יתאמץ באחוז אחד יותר, דיינו. החלטנו שפוטרים אותו מעבודה. דיינו אם ישנן באוזנינו אמרות מוסר ודברי חיזוק. ומקור מצאנו, גמרא מפורשת. מצד אחד, נאמר למשה רבינו: "ועשית לך ארון עץ" (דברים י'), ומצד שני נאמר: "ועשו ארון עצי שטים" (שמות כה). מכאן לתלמיד חכם שבני עירו מצווים לעשות לו מלאכתו (יומא עב)

הטילו עליי ליידע אותו בהחלטה

הטילו עליי ליידע אותו בהחלטה, והייתה בפי בשורה נוספת עבורו. הלא התנזרנו מתבשילי הטרפיפה. ממה חיינו, אפוא. ממנת הלחם הזעומה, פירות וירקות אם היו בנמצא. קשרתי קשרים עם הממונה על המטבח. שחדתיו בזוטות, המחסור בסיביר היה גורא. בכפתור ובשרוך נתן היה לשחד. עוררתי רחמיו על בני הישיבות המתנזרים מהתבשילים, והסכים להעניק לי תוספת יומית של עשר מנות לחם. סיפרתי לחברי, והחלטנו: מנה אחת עבור המשגיח, ועוד תשע מנות יחולקו בין כולם. גם לכך מצאנו מקור. בחלוקת לחם הפנים ושתי הלחם היה הכהן הגדול נוטל מחצה, וכל שאר הכהנים מתחלקים במחצית הנותרת (יומא

יז)באתי והודעתני לו. נענה ואמר: בשום פנים ואופן. את עשר מנות הלחם תחלק בשווה בין כולם, ואיני מוכן לקבל פרור אחד יותר ! ובעניין העבודה, אני דורש - השומע אתה - אני דורש

להימנות על הקבוצה הראשונה, בעלת הכוח ! וכך היה !
ואזכיר את חברינו בנימין מהוסקוב זצ"ל. בישיבה בנובהרדוק היכרנוהו כמתמיד עצום, למדנו ממנו התמדה וניצול הזמן, "בין אדם למקום". אבל בסיביר התגלו המידות, הבין אדם לחברו !
רעבנו ללחם, פשוטו כמשמעו. עבדנו בפרך, בכריתת עצים, בקור הנורא, במשך ארבע עשרה שעות ליום, והתקיימנו על קצבת מזון זעומה. לבנימין הוסקובער האירה ההשגחה פנים. שיבצוהו לעבודה במטבח. ראשית, מקום מוסק וחם. ושנית, אוכל כאוות נפשו !
ונודע לנו - שמעו טוב! נודע לנו, לא הוא סיפר - מעובדי המטבח נודע, שבנימין דנן אכל בדיוק כמנתם של שאר חבריו כדי לשאת בעול עמם, לחוש בצערם!

בילדותי סיפרו סיפור

בילדותי סיפרו סיפור. יהודי הכין לעצמו בערב שבת מגורה שתדלק כל הלילה. שבקומו עם שחר - ובחורף עדיין חשוך עד שעה מאוחרת - יוכל לומר תהילים וללמוד. קם מבעוד לילה, והמגורה כבתה. אסור לומר לגוי להדליקה, "אמירה לנוכרי, שבות", אסור מדרבנן. אבל מותר לגוי להדליקה לצורכו. העיר את שכנו הגוי: "רצונך לשתות וודקה?" לכך מוכן הוא לקום גם בליל חורף. אך, אבוי, חשוך כאן. ניגש הגוי והדליק את המגורה, שתה וסבא, ובצאתו לא שכח לכבות את המגורה...

תשאל, אולי היהודי רוצה אור? אך הגוי אינו חושב, אלא על עצמו!...

(מתוך 'הגדת' וכן עיין ב'הגדת' 'מגילת אסתר' - בעניין 'וגם אני ונעורתי אצום')

הוא נזכר שבשבוע זה הוא יום היארצייט של הצדיק רבי מרדכי שרעבי זצ"ל, שהיה תמיד אומר - "פטיר ועתיר" - אם הנך רוצה לקבל פטור, ולהינצל מהצבא - התפלל ותראה ישועות

הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א על דרכי השידוך של יצחק אבינו

מוסדות אור החיים

רבקה מלמדת אותנו יסוד חשוב מאוד: היא אינה מתעניינת מי הוא האדם העומד מולה, ואף כי נראה שבקשת אליעזר אכזרית, הילדה הקטנה עמלה וטורחת לגמול חסד, כי אותה מעניין רק מה עליה לעשות ולא דבר אחר!

רבקה אמנו קיבלה לבעל את בנו של

גדול הדור, "נְשִׂיא אֱלֹקִים" (כג, ו), בנה של נביאה, שרה אמנו שסוכה ברוח הקודש, והוא בעצמו צדיק, נביא ובעל רוח הקודש, גאון הגאונים של הדור, עשיר מופלג, והכל בזכות החסד שעשתה ללא גבולות.

עלינו ללמוד לעשות כל חסד שבא לידינו בשלימות, ללא גבולות וללא טרוניות: "נָתַן תְּתִיבָן" (במדבר כז, ז), "פְּתַח תִּפְתָּח" (דברים טו, ח) - חסד בלא גבולות!

רבקה אמנו קיבלה לבעל את בנו של גדול הדור, "נְשִׂיא אֱלֹקִים" (כג, ו), בנה של נביאה, שרה אמנו שסוכה ברוח הקודש, והוא בעצמו צדיק, נביא ובעל רוח הקודש, גאון הגאונים של הדור, עשיר מופלג, והכל בזכות החסד שעשתה ללא גבולות.

חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי (תנא דבי אליהו פרק כה). שמעתי פעם מראש הישיבה שלי, רבי מאיר רובמן זצ"ל, שלהגיע לדרגת האבות - ודאי לא נצליח, אך הכוונה בזה היא, שאולי קצת נַגַע במעשי האבות הקדושים ונתבשם מריחם, אפילו נגיעה קטנה.

לפעמים גם נגיעה בקצה המזלג בחתיכת בשר משובחת והרחתה - מספיקות. כך, להבדיל, במעשה האבות הקדושים, אולי ניגע מעט במעשיהם, אל תקרי "גיעו" אלא "יגעו", אם זכינו קצת לנגוע במעשיהם הגדולים - כבר השגנו דבר גדול!

עלינו להשתדל לגמול חסד עם הזולת בשלמות, ללא הערות וטרוניות, חסד ללא גבולות, בלי חשבונות, מכל הלב.

(לקט מתוך 'משכני' בהוצאת 'יפה נוף')

אברהם אבינו שולח את אליעזר עבדו למצוא שידוך לבנו יצחק, שאינו יכול לצאת לחו"ל לחפש את זיווגו בשל היותו עולה תמימה. אליעזר נענה ובהגיעו לחרון הוא מעתיר תפילה ארוכה להצלחת השידוך. אין די בתפילתו של אברהם על בנו וגם לא בתפילת יצחק על עצמו.

אליעזר התחיל להתפלל: "וַיֹּאמֶר... וַעֲשֵׂה חֶסֶד עִם אֲדֹנָי אֲבִרְהָם... והיה הנערה אשר אומר אליה...", ומיד נענתה תפילתו: "וַיְהִי הוּא טָרֶם כְּלָה לְדָבָר וְהָיָה רַבְקָה יֹצֵאת... וְכַדָּה עַל שְׂכָמָה" (כד, טו). זהו כח של תפילה מתוך הלב!

סיפר לי אחד הרבנים על בחור שלא התייצב לצבא, והיו לו בעיות גדולות מאוד. נודע לו שבשבוע זה הוא יום היארצייט של הצדיק רבי מרדכי שרעבי זצ"ל, שהיה תמיד אומר - "פטיר ועתיר" - אם הנך רוצה לקבל פטור, ולהינצל מהצבא - התפלל ותראה ישועות, וכמו פטנט פעלה סגולה זו באין סוף מקרים שבאו לפניו...

הלה שמע, והלך לציון הצדיק הרב שרעבי זצ"ל, התחנן לפניו וביקש, שכשם שבחיי חיותו היה מעתיר על הבאים לפניו, והיה אומר להם "פטיר ועתיר", כך גם עליו יתחנן במרומים.

הבחור הנ"ל היה צריך להתייצב לפני שופט, ובדרך כלל על "עוון זה" נשפטים לששה חודשי מאסר. פנה אליו השופט בשאלה מפתיעה: "מה אתה רוצה? למה לא התייצבת?" והבחור ענה: "אני רוצה ללמוד תורה". והנה "פטיר ועתיר!" השופט נענה בדרך נס: "הנך פטור מעונש, אתה זכאי!" זהו כוחה של תפילה אמיתית!

שמעתי פעם מראש הישיבה שלי, רבי מאיר רובמן זצ"ל

וַתֹּאמֶר שְׂתָה אֲדֹנָי (כה, יח)

מדוע אליעזר עבד אברהם לא סייע לרבקה, שהיתה אז ילדה בת שלוש, בשאיבת המים, ולא זו בלבד אלא ביקש ממנה להשקותו, ואף את גמליו.

התשובה היא, שאליעזר ידע דבר אחד: בשביל לקבל אשת חסד שתעמיד את כל בית ישראל ותכוננו על עמוד החסד, עליה להיות בעלת חסד בלי טרוניות!

כשאדם מתלונן ועושה חשבונות - הוא פוגם בחסד! יש לתת בלי הערות וביקורת! זוהי הגדולה! על אף שרבקה רואה את הגברים החסונים שעומדים מולה ויכולים לשאוב בקלות, היא אינה מתרעמת ואינה מתלוננת, אלא מקיימת את החסד שנקרה לפניו בשמחה ובשלמות.

לבסוף הסכים הרבי לקבל את המתנה ולהניחה על שולחנו, אבל הצמיד אליה פתק, בו כתוב לאמור: "להזוי ידוע, הפמוט עשוי נחושת, ורק מצופה כסף"...

הגאון רבי אברהם צבי מרגלית שליט"א על האמת בענייני שידוכים...

אֲשֶׁר הִנְחֵי בְּרַחֲמֵי אֱמֶת לְקַחַת אֶת בֵּת אַחֵי אֲרָנִי לְכַנּוֹ (כה, מח)

פרשתנו עוסקת בשידוכים. אליעזר עבד אברהם יוצא לחפש כלה לבן אדוניו. במהלך ההידברות עם לבן ובתואל הוא מספר להם את שהתרחש בשטח, בסיום דבריו אומר. "ואקוד ואשתחוה לה" ואברך את ה' אלקי אדוני אברהם אשר הנחני בדרך אמת לקחת את בת אחי אדוני לבנו".

אומר אליעזר: הכל הלך למישרין, נראה בבירור שמשמים זימנו לי את הזיווג הנכון. מה עשיתי, השתחוותי לה' וברכתי אותו על שהנחני בדרך אמת.

יש כאן הדגשה על האמת, ודווקא בענייני שידוכים...

אחד מגדולי ישראל, רבי נחום מביאלה זצ"ל, נשא אשה בזיווג שני. כאשר דיבר עם המשודכת אמר לה: "אינני רוצה שיהיה כאן מקח טעות. אומרים עלי שאני צדיק, ובכן, אני חייב לומר את האמת. אינני צדיק. אומרים שאני ירא שמים, האמת אינה כך". שאלה אותו: "אם כן, מה מעלה יש בך? אמר לה, במעלה אחת אני מודה, אני דובר אמתו"...

בשם הרבי מקוצק אומרים, שגם אם לא היתה ניתנת לנו התורה, חלילה, באופן טבעי היינו מאמצים לעצמנו את דרך האמת. היינו נמנעים מלדבר לשון הרע, ומלרמות ולהונות את הזולת.

לעתים נפתולי החיים מפתים אותו לשנות מהאמת. לחשב "חשבונות רבים". הוא סובר שאם ישנה מהאמת ירווית. קצת עיגול פינות כאן ושם, לא ממש שקר, מה כבר קרה. אבל זו התחלת הנפילה. כשאדם מתחיל לא להקפיד על אמירת האמת, הדרך במורד הופכת לחלקלקה. וכאמור, לא רק בעניין הספציפי של האמת, אלא בכל מצוות היהדות.

לעת עתה רק חלק ראשון עד סימן קכ"ח

ישנם סיפורים מופלאים אודות ההקפדה של גדולי ישראל אפילו על קוצו של יו"ד במידת האמת.

ה"חפץ חיים" זצ"ל רגיל היה לנסוע ממקום למקום כדי לשאת דרשות חיזוק ועידוד לבני הכפרים והעיירות. פעם הגיע לאחת הקהילות, והנה הוא רואה על לוח המודעות מודעה, בה נכתב: "ביום זה וזה ידרוש הגאון רבי ישראל מאיר מראדין, מחבר ספר משנה ברורה על שולחן ערוך חלק אורח חיים". באותה עת הוציא החפץ חיים רק את החלק הראשון של ספרו משנה ברורה.

"יש כאן הטעיה, חטא לאמת", אמר ה"חפץ חיים". "הרי לא חיברתי עדיין את החיבור על כל חלק אורח חיים". לא היסס

הרבה. ביקש עט והוסיף על המודעה: "לעת עתה רק חלק ראשון עד סימן קכ"ח. אי"ה החיבור יהיה על כל חלק אורח חיים".

היה בארצות הברית יהודי תלמיד חכם, רבי מאיר שמו. מלבד סדר לימודו בכל חלקי התורה, היה רגיל לחזור שוב ושוב על חלק יורה דעה בשולחן ערוך ועל מסכת חולין. שאלוהו: מה מיוחד בספרים אלו שאתה משנן אותם פעמים רבות כל כך? אמר: "בצעירותי קיבלתי תעודת 'יורה יורה'. בתעודה כתבו הרבנים שמצאו שאני בקי בשולחן ערוך יורה דעה ובמסכת חולין. אם לא אחזור חזור וחזור, הלא אשכח דברים אלו, ויתברר שהמכתב שקר"...

פעם בא אחד מחסידיו של הרבי משינווא זצ"ל לרבו, והביא לו שי - פמוטי כסף מפוארים, שיעמדו על שולחנו של הצדיק. סירב הרבי באמרו: "אני אדם פשוט, וכלים כה יקרים, פמוטים העשויים מכסף טהור, אינם מתאימים לי. גדולים עלי. להשתמש בכלים כאלו זו גבהות לב עבורי".

התכופף אליו היהודי ולחש: "רבי, הפמוטים רק מצופים כסף. הם עצמם עשויים מנחושת פשוטה". אמר לו הרבי: "אם כך, זה עוד יותר גרוע, יש כאן גם גאווה וגם שקר"...

פנו בני הבית אל הרבי ואמרו: הרי כוונתו של היהודי רק לטוב, לפאר את בית הרבי. אם הרב לא יקבל את מתנתו הוא יעלב ויפגע. לבסוף הסכים הרבי לקבל את המתנה ולהניחה על שולחנו, אבל לא נחה דעתו עד שהצמיד אליה פתק, בו כתוב לאמור: "להזוי ידוע, הפמוט עשוי נחושת, ורק מצופה כסף"...

ללמדנו עד כמה צריך להיזהר מלהוליך אנשים שולל. צריכים אנו להרגיל את עצמנו, שכל דיבורינו והתנהלותנו יהיו אך ורק על דרך האמת.

(מתוך הספר 'נאה דורש' בהוצאת 'יפה נוף')

'אמר להם: תדעו רבותי כי היצר הרע סילק עצמו ממשרתו ועבודתו! שאלו אותו הזקנים: מדוע?! השיב: פעם אחת נכנס היצר הרע בגן עדן, ולתדהמתו, פגש בנשמות שבחייהם היו מהכת שלו'..

פנינים יקרים משיחותיו של הרה"צ רבי מאיר איתמר רוזנבוים שליט"א בעל 'דרך אמונה'

ואברהם זקן פא פנינים (כד א)

לימים נפגשו יחדיו היצה"ר הישן עם החדש, ושאל לו: איך אתה מצליח בעבודתך?! השיב לו היצר הרע החדש: הכל הולך על צד הטוב ביותר! אמר לו היצר הרע הישן: אתה טועה בקרבך, כי אתה עמל שנים הרבה להכשיל אדם אחד, אבל אח"כ עושה תשובה ותמצא אותו בגן עדן! השיבו יצר הרע החדש: אתה לקחת אנשים צעירים בשנים, והכשלת אותם בעבירות. ע"כ כשבאו בשנים עשו בעצמם חשבון הנפש על מה שעשו, ועשו תשובה ותקנו הכל, וע"כ נכנסו לגן עדן, אבל לא כן הוא דרכי, אני מפתה לאנשים זקנים כאלו והראה באצבעו על הזקנים שסביב להשולחן - אשר לא יהיה להם עת לעשות תשובה, שיבלו את זמנם לריק וישחקו קארטון, ואת אלו לא תמצא בגן עדן לעולם, כי ימותו ברשעם! ובדברי חכמה אלו מצא מסילות בלבבם להחזירם לדרך המוטב בתשובה שלימה.

אם הבורא ית"ש אינו רוצה בכך, אז לא יהיה

הקרה נא לפני היום ועשה חסד עם ארני אברהם (כד ב)

הרה"ק מהר"י מבעלזא זי"ע סיפר שלמד פרק באמונה שלימה בהשגחת הבורא יתברך שמו מאביו הרה"ק השר שלום מבעלזא זי"ע. ומעשה שהיה כך היה:

פעם אחת ראה את אביו השר שלום כשהוא יוצא מחדרו, ביחד עם יהודי שהיה לבוש בגדים פשוטים, וכל מראהו כאיש פשוט, כאחד שמחזר על הפתחים, ואביו ליווה את האיש בכבוד עד לפתח הבית, ושם נפרד ממנו בחיבה. כשחזר אביו לחדרו, הבחין בו שעומד על מפתן חדרו, ואביו שאל אותו: האם לא היה פלא בעיניך שלוויתי את היהודי הזה שמראהו כאדם פשוט מאוד, מה שאין דרכי לעשות כן רק לאורחים חשובים במיוחד?! השיב מהר"י: אכן היה הדבר לפלא בעיני, אולם לא הרהבתי עוז לשאול את פשר הדבר, אך כעת אני מודה שמאד תאבה נפשי לדעת טעם הדבר! השיבו השר שלום: תדע בני, האיש הזה תלמיד חכם עצום הוא, בקי בכל התורה כולה בעל פה, בבלי וירושלמי תוספתא ספרא וספרי וכל המדרשים, וגם בקי הוא בספרי הזוה"ק וכל ספרי היראים. ובאמת הוא ראוי והגון להיות רב ואב"ד בכל הקהילות הגדולות והמפוארות, כמו לעמבערג וקראקא וכדומה, נאר וואס, אז דער בורא כל העולמים וויל נישט, איז נישט! (אלא מה, אם רצונו של מקום הוא שלא יהיה כן, אזי לא יהיה כן בשום אופן), ובעוה"ר הוא מחזר על הפתחים. והשר שלום עמד על מקומו והתבונן קצת, ואז המשיך ואמר: "י"א רב, נישט רב! (כן רב, לא רב), אך לפחות היה

איתא בזוהר הקדוש (דף קכט) בפסוק זה 'ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל', רבי יהודה פתח 'אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך' (תהלים סה), אשרי האיש שדרכיו רצויים לפני הקב"ה, והוא חפץ בו לקרבו אליו. בוא וראה, אברהם נתקרב אל הקב"ה, וכל ימיו היה תשוקתו שיתקרב אליו, ולא נתקרב אברהם ביום אחד או בפעם אחת, אלא מעשיו הטובים הקריבו אותו בכל יום ויום ממדרגה למדרגה, עד שנתעלה במדרגתו כשהיה זקן, ונכנס במדרגות העליונות כראוי, דכתיב 'ואברהם זקן', אז 'בא בימים', דהיינו רק לעת זקנותו זכה להכניס בעולמות העליונים. אבל אשריהם לבעלי תשובה, שבשעה אחת, ביום אחד, ברגע אחד, הם מתקרבים אל הקב"ה, מה שלא היה כן אפילו לצדיקים גמורים, שהם נתקרו אל הקב"ה בכמה שנים, ועל זה אמרו חז"ל (ברכות לד), במקום שבעלי תשובה עומדים, צדיקים גמורים אין יכולים לעמוד, דהיינו במדרגה נעלה ונשגבה זו, שצדיקים גמורים מתקרבים לה' רק אחרי שנים של יגיעה ועמל עצומה ובעלי תשובה מתקרבים ברגע חדא להקב"ה.

סילק עצמו מהמשרה שלו, והתמנו בשמים מלאך אחר במקומו.

בענין הלזו מסופר עובדא נפלא (אוצר הסיפורים, וכע"ז מובא בחמדה גנוזה) שהאחים הקדושים הרה"ק הרביר' אלימלך מליזענסק זי"ע והרה"ק הרבי ר' זושא זי"ע, כאשר הלכו בגולה לתקן את העולם, נכנסו לפונדק אחד ושם מצאו מסיבה של אנשים זקנים השוחקים ב'קארטיך' (קלפים), אמר הרבי ר' אלימלך לאחיו: זושא, אמור להם את דברך! דפק הרבי ר' זושא על השולחן ואמר: תדעו רבותי כי היצר הרע סילק עצמו ממשרתו ועבודתו! שאלו אותו הזקנים: מדוע?! השיב להם: פעם אחת נכנס היצר הרע בגן עדן, ולתדהמתו הרבה, פגש בנשמות שבחייהם היו מהכת שלו, שהלכו בדרך עקלתון, שהם יושבים במחיצת הצדיקים והישרים ונהנים מזיו השכינה! ומיד שאל: מה מעשיהם כאן בגן עדן, הלא אנשים הללו משלו הם?! והשיבו לו: כי האנשים האלו עשו תשובה, והם תיקנו מעשיהם, וע"כ מקומם כאן במחיצתן של הצדיקים! והתאונן היצר הרע: אם כן לשווא עמלי, מה שאני עמל על בני אדם להכשילם בעבירות, שאח"כ הם עושים תשובה, והיושבים ראשונה בגן עדן! ע"כ סילק עצמו מהמשרה שלו, והתמנו בשמים מלאך אחר במקומו.

יכול להיות דייין או מורה הוראה באיזה קהילה גדולה וחשובה?! אלא שוב צריכים ליישב באותו תירוץ, אם הבורא ית"ש אינו רוצה בכך, אז לא יהיה, והרי השי"ת אינו רוצה!

אחרי התבוננות נוספת הוסיף ואמר: הרי היה יכול באיזה להיות מגיד מישרים בקהילה?! אלא הקב"ה אינו חפץ גם בכך! והוסיף ואמר: על כל פנים ראוי היה שיהיה אפילו מלמד דרדקי באיזה כפר נידח, ובעיקר שלא יצטרך לחזר על הפתחים?! 'נאר די תירוץ בלייבט אלץ די זעלבע, אז די רבוש"ע וויל דאס אויך נישט'! (אלא התירוץ נשאר עדיין כנ"ל, הקב"ה אינו רוצה גם את זאת).

לימים כשסיפר המהר"י סיפור זה, הוסיף ואמר: בעצם היה קשה בעיניו, שהרי אביו ז"ל היה מחזיק הרבה משפחות נצרכות ומפרנסם, ובפרט כמה 'יושבים' תלמידי חכמים ובני עליה שתורתם אומנתם שהיו מאוכלי שולחנו, וכיון שידע והכיר את גדולתו בתורה של אותו יהודי מסכן, למה הניח אותו להמשיך בדרכו העלובה?! ולמה לא אמר לו להשבית את מקל הנדודים שבידו, ולהישאר לישב שקט שאנן ולעסוק בתורה בבית המדרש בבעלזא, והוא יפרנסו מבלי שיצטרך לחזר עוד על הפתחים?! אלא על כרחך מוכרחים לומר שוב אותו תירוץ כפי שאמר לו אביו הקדוש ז"ל: 'אז די אייבישטער וויל נישט איז נישט'! שגם זאת לא רצה הבורא ית"ש.

ראיתי מעשה נפלא, בחתן צעיר לימים

וַיִּקְחֶתָּהּ אִשָּׁה לְבָנִי יֵצְחָק (כ"ד)

ראיתי מעשה נפלא, בחתן צעיר לימים שלמד המשנה במס' אבות (א) אל תרבה שיחה עם האשה, באשתו אמרו, קל וחומר באשת חבריו. והבין בתמימותו שחייב למעט בדיבור עם אשתו בכל מה שרק אפשר שלא לדבר, ואכן אחרי החתונה נהג כך, במקום לדבר עמה אפילו דברים הכרחיים, רמז בידו וקרץ בעיניו, עד שאשתו הבינה את כוונתו.

בסוף שבעת ימי המשתה נכנסה הכלה לאביה, ושפכה לפניו מר נפשה על התנהגות בעלה, התגבר האב ונכנס להגאון רבי יהושע לייב דיסקין זצ"ל לשאול לעצתו (ידוע ומפורסם שכל מי שהתקרב לדלת ביתו, נפל עליו אימה ופחד מהדרת גדולתו). הרב הרגיעו ואמר: שיטפל בעצמו בזה, ושלח לאברך שיבוא אליו. האברך דפק באימה יתירה על דלת ביתו, והשמש נתן לו להכנס לחדר בו ישב הרב ולמד, הרב הגביה עיניו לראות מי הנכנס, והמשיך בלימודיו, האברך נשאר עומד במקומו, וכך עמד במשך שעתיים, אז הפסיק הרב מלימודו, ובלי לשים לב להאברך קרא להרבנית שתיכנס אליו, הרבנית יצאה מהמטבח ונכנסה לחדר הרב, והרב אמר לה: שבי נא והגידי לי מה עשית הבוקר! ענתה הרבנית: שהיא יצאה לשוק,

ושאל אותה: ומה קנית בשוק?! סיפרה לו הרבנית מה שקנתה, שוב ושאל הרב: תגידי נא, מה את מבשלת היום לארוחת הצהריים?! ענתה הרבנית: שהיא כעת עסוקה באמצע ההכנות לבשל... הרב הודה לה, והרבנית חזרה לעבודתה, ואז רמז להאברך שהוא יכול לצאת משם. כעבור שנים סיפר האברך שלמד אז שתי דברים: א', כיצד מרגיש אדם כשאין מדברים אתו ולא שמים לב אליו, ב', שגם רבי יהושע לייב דיסקין שפחדו נפל על קרובים ורחוקים, שקידתו בתורה וביראת שמים היה באופן נפלא, היה מדבר עם הרבנית דברים פשוטים כמו על סדר היום שלה.

אמנם כדי לזכות לשלום בית, צריך שבירות המידות, שלא יעמוד כל אחד על שלו, רק ילמדו לוותר אחד להשני, כאשר דרשו מושלי משלים, בצבי אשר רץ ביער, ולפתע נאחז בסבך בקרניו, ולא היה ביכולתו להיחלץ מן המיצר, התחיל הצבי לחשוב מחשבות איך להינצל מן הפח שנלכד בו, והגיע למסקנה שעליו לעקור את היער כולו, ואז יוכל לעבור בשלום מבלי להסתבך שוב בקרניו בענפי העצים. התחיל רוקע ברגליו ובקרניו כדי להפיל את העצים, נזדמן לו אחד ואמר לו: לשווא כל עמלך, כל שנות חיך וכל כוחותיך לא יספיקו לך בשביל לעקור את היער כולו, רק זאת תוכל לעשות, תעקור את קרניך ואז תוכל לעבור את היער בשלום... כך הוא דומה האדם, אם מתקן המידות שלו, אזי יוכל לעבור את כל שנות חייו בשלום ושלוה, אבל כל זמן שאינו מכיר שצריך לתקן את מידותיו, יטיל תמיד את האשמה על אחרים, וכדי לתקן את כל העולם כולו, כל ימי חייו לא יספיקו לו.

(קטעים מלוקטים מתוך חוברת 'דרך אמונה' חיי שרה תשפ"ה ולך תשפ"ו)

כל שבוע הגליון אצלכם במייל

כתבו לנו ונשמח לצרף אתכם לרשימת המנויים

A950850750@GMAIL.COM

הבתים קושטו ל'יום אידיהם', וביום אחד מגיע אחד הילדים ומשיח לפי תומו: "כל כך יפה מקשטים בשכונתנו את הבתים". המילים פצעו את לבו של האב כבמדקרות חרב.

פרקים מילדותו של הגה"צ רבי שמשון פינקוס זצ"ל

כי אף ארצי וְאף מולדתי תִּלָּךְ (כ"א)

החודש. יש לארוז תכף את החפצים ולעזוב!" סיכמו האב והאם בשעת הסעודה השלישית. במוצאי שבת לאחר ההבדלה, החליטו על שכירת הדירה בווייליאמסבורג - אזור יהודי מובהק, וכלי להמתין רגע נוסף החלו לארוז את חפציהם ולהתכונן למעבר.

כבר התדפקו שליחי חברת ההובלות על השער

ובאחד מימי אמצע השבוע הקרוב, בטרם סיימו לאכול פת שחרית, כבר התדפקו שליחי חברת ההובלות על השער, מתחילים להעמיס במרץ תכולת הבית על המשאית החונה בחזית הבניין. כאשר הילדים שבו מהגן בשעת צהריים פגשו בפועלים המעמיסים את מיטותיהם ועוד כמה חפצים אחרונים, בטרם יפליגו מכאן לווייליאמסבורג. השכונה בעלת הצביון החרדי יותר, שבה יוכלו לגדול בחברה יהודית איכותית.

היה זה ללא ספק, רגע מכונן בחיי המשפחה הצעירה, לימים, כאשר נשאל פעם ר' חיים אברהם על ידי תלמיד חכם פלוני במה זכה לילדים ברך ה' כאלו, התעטף תחילה בשתיקתו האצילית, אך לאחר מכן פתח ואמר: "שמא מחמת מעשה שיש, אחד הילדים הגיע פעם הביתה ורצה לצייר דבר מה שראה ברחוב לפני יום אידם, ואז גמלה בלבנו ההחלטה לעזוב את האזור, אף שעתיד היה לוט בערפל בלי לדעת כיצד נמצא שם את פרנסתנו, ואמנם הקושי היה רב..." כי אכן, מבחינה רוחנית רווח והצלה עמד להם מהמעבר לווייליאמסבורג, אלא שהוא היה כרוך בהקרבה יוצאת דופן של ויתור על מקור מחיה מכובד, תורני, שבא לו כמציאה כשרה בהיסח הדעת ולא הצריך מאמץ ויזע כמו משרות אחרות, ולא עוד אלא שהותיר בידיו זמן למכביר לתורתו ועבודתו.

מאז שעזב את אותה משרה - היה ר' שמשון מספר - ידע אביו חיי צער, "עשרים שנה שקושי הפרנסה נשף בעורף משפחתנו", תיאר. ר' חיים אברהם - הנסיך האציל - נאלץ אז לחזר אחר מלאכות שלא הלמו את מעמדו ואופיו. מעט הרהיטים היציבים שעוד היו לנו, הם רק מאותן שנים אחדות, שבהן שימש ברבנות בית הכנסת שבניו ג'רזי. מאז, עמדה העניות על פתח הבית, וגם ברבות הזמן כאשר לא היתה זו עניות של ממש, אבל על כל פנים פרנסה ברווח שוב לא היתה לו מעולם."

ביקשו לדעת כמה דורש הוא בשכרו

לאמיתו של דבר, לא נעזב צדיק זה לחוסר כול, שכן זמן קצר לאחר הגיעו לווייליאמסבורג ושמו הטוב הולך לפניו, הוצעה לו

שלושה ילדים נולדו לר' חיים אברהם פינקוס ורעייתו שם בניו ג'רזי, ראשונה היתה הבת נחמה לאחר מכן נולד הבן השני אבנר. והבן שלישי שנולד אחריהם והצטרף למשפחה בכ"ז במנחם אב תש"ד, הוא רבינו שנקרא שמו בישראל שמשון דוד. "שימשי" קראו לו בחיבה.

שלושת הילדים הראשונים נולדו לתוך בית שבע, ולא חסר להם דבר. אוכל היה במידת הצורך, דמי שכירות הדירה שולמו בזמנם, וכך גם יתר צורכיהם. מן המשכורת המכובדת ששולמה לרב הצעיר יכלו בני הזוג לרכוש גם מוצרי 'מותרות' כמו מקרר, ספה, שולחן וכיסאות מעץ אמריקאי. הבן והבת הגדולים כבר צעדו מדי יום עם תיק לגן; רוב ילדי הגן היו יהודים, ומיעוטם גויים. לעומת זאת, בשעות אחר הצהריים הקפידו ההורים כי הם ישחקו רק עם ילדים יהודים שיש בהם ריח של יהדות. גם זה היה מצרך יקר ונדיר בימים ההם. והנה הגיע החורף גם לניו ג'רזי, הכה בעוז ברוחותיו הסוערות והניע את צמרות העצים העטויים בשכבת שלג הגונה אילך ואילך. 'יום אידיהם' קרב ובא. אלפי הבתים קושטו בסממנים אופייניים, וביום לא בהיר אחד מגיע הביתה אחד הילדים ומשיח לפי תומו בהתפעלות: "כל כך יפה מקשטים בשכונתנו את הבתים". המילים פצעו את לבו של האב כבמדקרות חרב. "שהילדים שלי יראו בכך דבר כל כך יפה?!"

אשתו הבחינה איזו חלחלה יצר אצלו המשפט התמים "כל כך יפים הבתים בשכונתנו", אולם כנסיך ואציל בהליכותיו - שעודנו ונמסכו שבעתיים בידו הרחימאית של ר' ירוחם במיר, שמר ר' חיים אברהם על שתיקה שעוצבה בכוח איתנים קלמאי. שם גרסו כי בהילות הנפש המביאה לפיזור הדעת - אם כל חטאת. אולם לאחר כשעה של סערת נפש פנימית, הפטיר ר' חיים אברהם באוזני רעייתו מילים רבות משמעות: "הרחוב הגויי מתחיל לומר לילדים שלנו 'בוקר טוב'... חוששני, כי לא תהיה לנו ברירה, כי אם לעזוב בקרוב את המקום".

ופרנסה מה תהא עליה? ניסרה השאלה בחלל. ללא מענה. "קולות הגוי שברשות הרבים חדרו אל תוך כותלי הבית שלנו. החומות לא עבות דיין". באותה תפילת מנחה של שבת בבית הכנסת, איש לא יכול היה להעלות בדעתו כי זו עתידה להיות תפילת שבת האחרונה של הרב במחיצתם. ההחלטה היתה מידית ונחרצת "אי אפשר להמתין אף לסוף

שימשי פנה משם לקיים את חלקו בהסכם, ולאחר שלוש שעות של לימוד ברציפות, קיבל את השוקולד והלך לו.

רק לאחר מכן התברר שהוא לא טעם ממנו ולו טעימה קלה אלא הגישו בסיפוק לאחד מחבריו, על פי סיכום מוקדם שהיה ביניהם. על מה ולמה? שימשי הבחין כמה שעות קודם לכן שהילד נוגס להנאתו קוביית שוקולד שאין עליו השגחה ראויה, ולבו נחמץ. גם בסתם יום של חול אין הדבר ראוי, אבל בפסח על אחת כמה וכמה. אלא שעובדה זו לבדה לא היה בכוחה להניא את חברו זה מלהמשיך ולאכול מן המתוק המתוק הזה, והוא לא ראה דרך אחרת להצילו ממכשול אלא אם יבטיח לו בתמורה משהו אחר, העולה עליו בערכו. "אני אביא לך חצי חבילת שוקולד אחר, כשר למהדרין", פנה אליו, "ואתה תשליך את השוקולד הזה לאשפה. מסכים?" הלה ניאות להשליך את קוביית השוקולד שבידו, וכך החלה העסקה, שהולידה את הצורך להוציא מאמו כמות הגונה של שוקולד, ובדרך זכה שימשי גם ללימוד ברציפות שלוש שעות תמימות...

האווירה העילאית שהשרו הוריו הדגולים בבית שימשה כמצע גידול מתאים והיותה את היסוד שעליו נבנתה כל קומתו לימים, כשאת רומות נפשם והליכותיהם ביקשו להנחיל לבניהם אחריהם. "א פרינץ" (-נסין), היה האבא ר' חיים אברהם אומר תדיר לילדיו, "שפילט זיך נישט מיט רינשטאק!" (-נסין אינו משחק ומתעסק בבובץ). והיה המשפט הזה השגור תמיד על לשונו בחינוכו את ילדיו, כלל גדול ו'בית אב' שקיפל בתוכו מסכת חיים שלמה המקיפה את כל פרטי ההנהגה ומבקשת להעמיד כל פעולה במבחן האצילות של נסין בבית המלך.

(מתוך הספר ואוהביו כצאת השמש בגבורתו)

משרת רבנות בבית כנסת, וייתכן שלולא צניעותו והסתפקותו במועט היה מסבב הסיבות ממציא לו ממשרה זו את פרנסתו די צורכו, אלא שמעשה שהיה כך היה:

לבקשת גבאי אותו בית כנסת, ישב עמם לסכם את דרישות התפקיד ותנאיו, וכשבהלך הישיבה ביקשו לדעת כמה דורש הוא בשכרו, הרהר ר' חיים אברהם קמעה, בטרם אמר כי "בפחות משלושים דולר, לא אוכל להתקיים". בתגובה, הבליעו הפרנסים חיוך בזווית פיותיהם, והשיבו ברוחב לב: "בבקשה. ניתן לך אף יותר משביקשת - ארבעים דולר!"

לימים סיפרו הללו, כי בטרם הפגישה בטוחים היו כי יבקש לפחות סכום של מאה דולר - הסכום שאותו קיבל למעשה בתפקידו הקודם - והתכוונו לעמוד על המקח ולנהל משא ומתן במטרה להתפשר לבסוף על סכום קטן מזה, אבל כאשר נקב בסכום של שלושים דולר, הופתעו לחלוטין ממושגיו הצנועים, ואת ידי חובת ההתמקחות קיימו בכיוון ההפוך - להוסיף לו על דרישתו...

היבשת האמריקנית כמעט לא הכירה אנשים מסוג כזה. אם הם התכוונו לדרישה של מאה דולר, משמע שהשכר שיכול היה לצפות לו היה לפחות כפול מזה שעליו לבסוף סוכם. אבל הוא - בתומתו ואמיתותו, אמר את שהיה נראה בעיניו כמינימום ההכרחי, ולא הושפע מה'מלוא ביתו כסף וזהב'. מה'אמריקה'.

אני רוצה שתביאי לי חצי חפיסה של שוקולד

מסיפורי הילדות הידועים לנו אודות ר' שמשון זצ"ל ניתן ללמוד על שאיפות הגדלות שקיננו בו כבר מאז, והכשירוהו להעפיל במעלות התורה והיראה, עד כי גדל מאוד. אחיו וחבריו זוכרים אותו כאחד שכולו 'טוב', ושתכונת הנתינה והדאגה לזולת עומדת בראש מעייניו.

המעשה הבא התרחש בשנות ילדותו המוקדמות, ונדמה שיש בו מאפיינים רבים בזעיר אנפין מדמותו הכבירה שניכרה לימים, הן בלבו שהיה ער לכבוד שמים ובגבורת נפשו, והן בכישרונותיו המקוריים והברוכים שהיו לו לכלי שרת בתורה ובעבודת שמים. היה זה באחד מימי חול המועד פסח שבהם לא התקיימו לימודים בתלמוד תורה. שימשי פנה אל אמו בבקשה בלתי שגרתית: "אני רוצה שתביאי לי חצי חפיסה של שוקולד". האם לא הסתירה את תמיהתה למשמע הבקשה המוזרה, והעירה לו בעדינות על הכמות הגדולה מהמתק היקר שחוץ מבתים אמידים אין נוהגים לחלק ממנו לילדים סתם כך ללא סיבה מיוחדת, אם מטעמים חינוכיים ואם מסיבות כלכליות.

אבל שימשי היה נראה נחוש להשיג את מבוקשו. "אם אלמד כמה שעות ברציפות", שאל, "התסכימי להעניק לי כפרס את השוקולד?"

"לעסקת חליפין" כזו, לא יכלה האם שלא להסכים, וגם אם תמאה על הלהיטות שמגלה בנה לממתק, שמרה את הדבר בלבה.

'בעלי הרב אמר שהאשה שעוזרת לבעלה ללמוד תזכה ותשב לידו בגן עדן, וכל התורה שלמד גם היא תדע את כל הלימוד בגן עדן, ותזכה לכל האושר השמור לצדיקים והתלמידי חכמים'

הגאון רבי גדליה הוניגסברג שליט"א עם דברים של הרבנית קניבסקי ע"ה
על מסירות ועזר ללימוד התורה

וַיְבָאָהּ יִצְחָק הָאֱלֹהִים שָׂרָה אִמּוֹ (בר שו)

הסכימה לקבל דבר זה.

שאלה: החיים בצל "בן תורה" עם כל הזכות והאושר-גם דורשים ומחייבים. מה, ואיך מתמודדים בהצלחה עם הדרישות הללו?
תשובה: הן צריכות לעבוד על עצמם שהכל יהיה טוב להם, ומתנהגות בפשטות, ובהסתפקות במועט, ונוהגות בצניעות, ולא מסתכלת על מה שיש לאחרים, ולא חומדת דברים שרואה אצל אחרים, הם התנאים שבת זו תזכה להיות אשת חבר.
הוסיפה הרבנית: שבעלי הרב אמר שהאשה שעוזרת לבעלה ללמוד תזכה ותשב לידו בגן עדן, וכל התורה שלמד גם היא תדע את כל הלימוד בגן עדן, מכיון שסייעה בידו ללמוד, ותזכה לכל האושר השמור לצדיקים והתלמידי חכמים.
ולדוגמא של הסתפקות במועט אצל אמי ע"ה, הסתפקותה במועט היתה מיוחדת מעולם לא דרשה דבר לעצמה. וכשנישאה נכדתה נשאלה "האם לא תתפרי לעצמך שמלה חדשה?"
בענוות חן השיבה: כולם מכירים אותי בשמלתי האחת ואם אתפור לי שמלה אחרת מי יכירני?

אמא של מאיר'קה

עוד דבר שאני נוהגת לספר, את הסיפור על מאיר'קה, שאמא של ר' מאיר שפירא האיש שלימים היה יוזם את מפעל ללימוד הדף היומי, מאד דאגה ללימוד תורתו של בנה מאיר'קה, ושכרה עבורו מלמד שילמד עמו יום יום, ואף שהיה מאד קשה לה הדבר מבחינה כלכלית, מכרה מה שהיה בביתה למטרה נעלה זו, וכך היתה יושבת ומאזינה איך המלמד לומד עם בנה, וזה נותן לה מלא סיפוק ושמחה שאין לתאר.
יום אחד והמלמד התמהמה מלבוא, ונגרם צער רב לאמו, על כך שבאותו יום המלמד לא בא ללמוד עמו, ובנה מאיר אמר לאמו למה לך להצטער אל דאגה, מחר כשיבוא נשלים עמו כל מה שחסרנו היום, אבל אמו לא נרגעה רוחה מזה ואמרה לו בצער, מה יועיל לי בזה שתלמד מחר אבל מה יהיה עם היום הזה שעבר, דע לך מאיר יקירי כל יום הוא חשוב לעצמו, ויום שעובר ללא הלימוד כבר א"א להשיבו, הדברים מאד נגעו ללבו של מאיר היקר ונחרטו עמוק עמוק בלבו.
שנים עברו וחשב מה ישיב לאמו לזכות נשמתה, עבור אהבת התורה כזאת חזקה שחרטה על לבו, יזם ותיקן לימוד דף היומי,

'התנאים לזכות להיות 'אשת חבר' זה להתמסר ללימוד התורה, ושהאשה תקבל על עצמה לעזור לו ללמוד, והעיקר צריך שהכל יעשה בשמחה, שהבעל יראה שהאשה שמחה באמת בזה שלומד, ודואגת לזה שיוכל ללמוד במנוחה ללא הפרעות כפי יכולתה.

ואחת הדוגמאות הגדולות שזכינו לראות דוגמא של מסירות ועזר ללימוד התורה, זאת של אמי הרבנית אלישיב ע"ה, שכל חייה עמדה לימין בעלה הגדול מרן הרב אלישיב זצ"ל, על אף שאמי ע"ה היתה בטבעה מאד עליזה ושמחה, היא היתה המתופפת ומשמחת בכל החתונות, עד שאמרו עליה בבדיחות שיכולה אף להקים מת מקבר מרוב עליזותה ושמחת חייה, והתחתנה עם אבי (שליט"א) שהוא שקט לעצמו, ואין לו בכל חייו אלא ד' אמות של הלכה, ובקושי הוציא מילה מפיו, ממש שונה מטבעה של אמא ע"ה, אבל אמא הסבירה שהדבר שמחזיק אותה, כי היא יודעת שהתחתנה עם ספר תורה.

ונספר לכם קצת על מסירותה של אמי ע"ה ללימוד התורה של אבי.

בערב פסח מובן מאליו שלא הוטרד בעזרה בבית וכדומה, ולא עוד אלא יותר מזאת: אמי חששה שבשובו לבית יוטרד מאי הסדר המאפיין ימים אלו, וכן רצתה שיאכל ארוחותיו כסדרן גם בזמן זה, ולכן בעמל רב אספה כסף מיוחד למטרה זו ושלחה אותו לפנסיון (בית הבראה) שם יוכל ללמוד ללא הפרעה. הילדים שבאו לבקרו שם, היו רואים איך האבא יושב ולומד מתוך הרחבת הדעת. הביתה הוא חזר לבדיקת חמץ, אז כבר היה הכל בוהק מנקיון...

באמצע הלילה היה הרב קם ללימודו, היא נהגה לקום יחד איתו כדי להכין לו כוס קפה חם (וזאת בזמנים הקדומים שלא היה די בלחיצת כפתור הקומקום החשמלי אלא כל פעולה היתה כרוכה בטרחה יתירה... בהעמדת הפינג'ן על הפתיליה וכו').

לעת זקנתה הביאה לה אחת מבנותיה תרמוס נוח שבלחיצת כפתור מוציא מים רותחים. היא בקשה מהאמא שבטרם לכתה לישון תמלא את המים בתרמוס ואז לא תצטרך כלל להתעורר משנתה הוא כבר ילחץ בעצמו וישפוך מים לכוס עם הקפה. "האם את המצוה הזאת גם יקחו ממני? היתה תגובתה. ובשום אופן לא

אנחנו ברוך השם עוד נמצאים כאן, והמצוות מתגלגלות מתחת לרגלים, נעשה את המאמץ הקל הזה ונאסוף אותם, כדי שלא נצטער אחר כך!

ועוד דבר לומדים מזה כמה חשוב להחליף בגדים מיוחדים לכבוד שבת, אפילו נעלים! וה' משלם על זה שכר מאד גדול!!

ורבינו אמר שהוא מכיר גירסא אחרת

הגירסא שרבינו הכיר

מוצש"ק פרשת פנחס תשנ"ה. - הרבנית סיפרה את הסיפור הנ"ל ורבינו אמר שהוא מכיר גירסא אחרת: היה איש שנסע לארץ רחוקה להביא לביתו פרנסה, ובארץ ההיא הבצלים היו יקרים מאד, והיה לומדים היו מתגלגלים בעפר ואין להם שום ערך. האיש שהיה שם כמה שנים והתרגל לאורח החיים, הוא חשב שבצלים הם החשובים ביותר ולכן אגר לו הרבה בצלים, הניח אותם בארון רגע לפני שעלה לספינה נזכר בילדיו הקטנים שמצפים לו בכליון עינים, ולכן התכופף לעפר ולקח לו כמה אבני חן מאירות כדי שיהיה להם צעצוע, הוא נסע באניה שבועות אחדים, בינתיים נרקבו כל הבצלים וכשהגיעו לשערי ארצו בקע מהם ריח נורא ולא הרשו לו להכנס רק אם יזרוק את הבצלים למים.

כך הוא חזר לביתו שבור ורצוף וחסר כל, הפגישה עם משפחתו היתה עצובה, כולם הצטערו על ההפסד הנורא, את כל הכסף שאסף השקיע בבצלים והכל ירד לטמיון, כדי לנחם את הילדים הוציא מכיסו את האבנים המאירות, אשתו התפעלה ואמרה שאלו יהלומים יפים מאד, החליט ללכת לסוחר לשאול לשוים והתברר שהם שוים הון תועפות! היהודי התחיל להצטער שוב ואמר: יכולתי לאסוף מהם המון-בלי מאמץ! בחינם! ולהתעשר, וכעת...

"ככה זה" אמר רבינו "אנשים מחפשים לעשות עוד מסחר ועוד מסחר עוד כסף ועוד כסף, אחר כך מגיעים לשמים, שם לא צריכים את כל הכסף הזה, פתאום היהודי מוצא שיש לו כמה מצוות שבכל זאת עשה ומרויח על זה, ואז הוא מצטער למה הוא לא עשה עוד ועוד..."

(מתוך הספר 'להידבק')

שזה יום יום, וכל יום שעובר עובר דף גמ', וזה דבר שכל יהודי שפוגש יהודי בכל מקום בתבל יכול לדבר עמו בענין הדף היומי, ואכן כך בסיום הש"ס הראשון כל עולם התורה לבש חג לכבוד סיומי סדר הלימוד דף היומי.

לימים נתגלתה בחלום לבנה, לבוש עליה כתר על ראשה מלא יהלומים יפים, וכל דף גמ' שלומדים מתוסף לה עוד יהלום בכתר. סיפרה הרבנית: "מגיד" אחד התישב בבית הכנסת על יד איש זקן שישב ועיין בספר של מדרשים. התרגז הזקן ואמר: מה הנך מציץ בספרי? האם אתה מבין בכלל מה שכתוב פה. ענה המגיד בחיור: מה לך מתרגז? נסה לשאול אותי משהו יתכן ואדע לענות.

פתח הזקן ושאל: הנה כתוב "עתיד הקב"ה לשלם שכר על שהחליפו את מנעליהם לכבוד שבת ואז יבכו כולם בכיות גדולות בקולי קולות".

נו, שאל הזקן, למה לבכות? הלא צריך לשמוח שעל דבר כזה פעוט כמו החלפת הנעלים לשבת מקבלים שכר! ענה לו המגיד: אשיב לך בסיפור-משל: איש אחד נסע לארץ רחוקה כדי לעבוד שם כמה שנים ולהתפרנס ואחר כך תכנן לשוב לביתו.

היו לו מטבעות זהב שצבר בעמל רב, אולם הוא חיפש מזכרת מהארץ כדי לשמח בה את ילדיו ואת אשתו. ובארץ ההיא מכרו תכשיטים בזול מאד, הוא קנה כמה לילדים, וכן סכין עם ידית נאה-עבור אשתו, הוא שילם עבורה פרוטות.

בדרכו לביתו התאכסן בבית מלון. ראה בעל המלון את הסכין וחשק בה-"אנא" התחנן לפני היהודי-מכור לי אותה! אשלם לך מטבע זהב שלמה עבורה! היהודי סרב, הגוי הציע שני מטבעות זהב, היהודי סרב "זוהי מזכרת עבור אשתי" הסביר לגוי, הגוי העלה את המחיר עד למאה זהובים! היהודי התפלא ושאל אותו: בשביל סכין פשוטה אתה מוכן לשלם סכום כה גדול? מה מצאת בה? יהודי תמים: צחק הגוי, שים לב! בידית משובצים יהלומים יקרים מאד! באפשרותי למכור כל יהלום באלפי אלפי מטבעות זהב!

היהודי שמע את הדברים והתעלף. קמה במקום מהומה, אנשים התקהלו ושפכו מים עד שהאיש התעורר מעלפוננו. מה קרה? מה קרה לך? שאלו כולם.

אוי נאנח היהודי "אם הייתם יודעים מאיפה אני בא! מארץ שבה הסכינים הללו עולים פרוטות, פרוטות אחדות! לו שמתני לבי לכך בעוד מועד הייתי יכול לרכוש שם כמה מאות סכינים כאלו תמורת מטבע זהב קטנה ולהתעשר בלא מאמץ!

אוי! אוי! נאנח היהודי ולא יכל לקבל תנחומים, במאמץ קל הייתי מרויח מליונים! למה לא ניצלתי את ההזדמנות! המגיד סיים לספר את המשל והסביר לזקן: כשהיהודים יראו שעל דבר כל כך קל ופשוט כמו החלפת המנעלים לכבוד שבת ה' משלם שכר הם יתחילו להצטער ולבכות, למה הם לא אספו בלי שום מאמץ מצוות יותר גדולות שעליהם השכר ה' עצום פי כמה וכמה. אבל

שבת גדול הוא אם אפשר להגיד על אדם בן עשרים שהבעת פניו נראית כהבעת פני ילד בן 7, זה מוכיח את שלימות האדם ותמימותו, שאין בלבו מגרעת ותכונה רעה

מאוצרותיו של הרב חנניה צ'ולק שליט"א

רעה, ולכן הוא נשאר בעדינותו ובחזיון יופיו כבעת שנברא. זוהי דרגת האמהות, ולכן התורה מאריכה על אודות היופי שלהן, כי היופי החיצוני מבטא פנימיות שיש בה שלמות. הפנים מגלות את הפנימיות, והיופי של האמהות הביא לביטוי את מעלת שלמות פנימיותן. וכן אצל דוד המלך, תואר זיו פניו הראה על יופי פנימיות נפשו. ומעתה נבין מדוע כורכת התורה יופי יחד עם מעלות רוחניות פנימיות, ולכן גם אצל דוד המלך כורך הנביא מעלות נשגבות רמות שלו ביחד עם יופי חיצוני שלו, כי יופי חיצוני מבטא יופי וטוהר פנים הלב (דעת שרגא).

שמותר להציע שידוך בשבת

הוא יִשְׁלַח מִלְאָכָיו לְפָנֶיךָ (כ"ד)

כתב בספר 'שמירת שבת כהלכתה' (כ"ט נ"ו) שמותר להציע שידוך בשבת, אפילו לשדכן הרגיל לעסוק בזה לפרנסתו, אבל אל יפסוק סכום כסף שהוא מבקש

עבור טרחתו. וכן לא ידבר בענייני ממונות הנוגעים לשידוך או על ההתחייבויות שנוטלים הצדדים, אבל מותר לדבר על דברים הנלווים לשידוך, על מקום מגורים ולימודים (שש"כ כ"ט נ"ו).

היכן מצינו בחז"ל שתחיית המתים תתחיל ממערת המכפלה

אֵל מַעְרַת שְׁרָה הַמְּכַפְלָה (כ"ה)

גאונות והתמדה מבהילה וכח התורה העצום של הגר"ח זצ"ל - בספר ב'דידי הוי עובדא' (פ"א) מרבי ש.ד. פרידמעאן שליט"א מובא סיפור נורא ששמע מידיד נאמן: פעם שאל את הגר"ח קניבסקי זצ"ל היכן מצינו בחז"ל שתחיית המתים תתחיל ממערת המכפלה. וכששאל הימנו זאת, היה הגר"ח מהלך בחוץ, ואחד ממקורביו תמך בידו מצד אחד, והניף ידו השנית פעם אחת ואמר - אין זה מוזכר בבבלי, והניף ידו פעם ב' ואמר - גם אין זה בירושלמי, ושוב הרים ידו ואמר - אינו נמצא במדרש תנחומא, והרים ידו עוד פעם ואמר - וגם לא בזוהר, ואח"כ אמר אמנם מובא בתיקוני הזוהר. (מתוך גליונו של הרב צ'ולק תשפ"ה)

וַהֲיוּ חַיֵּי שְׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשִׁבְעֵים שָׁנָה (כ"ג)

פרש"י: לכך נכתב שנה בכל כלל וכלל, לומר לך שכל אחד נדרש לעצמו. בת ק' כבת כ' לחטא, מה בת כ' לא חטאה, שהרי אינה בת עונשין, אף בת ק' בלא חטא. ובת כ' כבת ז' ליופי.

התורה הפליגה בעניין יפי האמהות, כאן ולהלן (פר' ויצא כט), אצל רחל ולא, וכן בעוד מקומות התורה מזכירה לשבח את צורת חיצוניתו של האדם. וצריך להבין מה החשיבות שבזה, והלא הקובע הוא המעלות הפנימיות ולא היופי החיצוני.

וביותר תמוה שהתורה משווה את שתי המעלות הללו ביחד, את המעלה של בת ק' כבת כ' לחטא - שלא היה לה חטא, ביחד עם המעלה של היופי. וצריך להבין גם מה המעלה בכך שנשאר לשרה היופי גם בגיל מאוחר. וכעין זה מצינו גם אצל דוד המלך, מצד אחד הנביא מתאר אותו

'יודע נגן וגיבור חיל ואיש מלחמה ונבון דבר ואיש תואר וה' עמו' (שמואל-א ט"ז י"ח), והגמ' (סנהדרין צג): מסבירה שמדובר על מעלות גדולות ועליונות, שהוא יודע לשאול ויודע להשיב ועוד, עד המעלה העליונה 'וה' עמו', שהלכה כמותו בכל מקום. ומצד שני הנביא (בפס' י"ב) מדגיש גם את היופי החיצוני שלו - 'והוא אדמוני עם יפה עיניים וטוב רואי'. וזה תמוה, איזו חשיבות יש ליופי חיצוני, ועוד אצל דוד המלך, שמפורטים עליו תארים רמים ומעלות נשגבות.

כי הנה תינוק בקטנותו, הרבה מהיופי והעדינות יש בו

ביאור הדבר, כי הנה תינוק בקטנותו, הרבה מהיופי והעדינות יש בו, ובמשך הזמן הוא משתנה, וכל חזיון יפיפיותו פג והולך. ומה הגורם לזה - לא גורמים חיצוניים וסיבות גופניות גרידא, אלא גורמים פנימיים, כי מידות האדם ותכונותיו הנפשיות מטביעות חותמן גם על הצורה החיצונית. שבת גדול הוא אם אפשר להגיד על אדם בן עשרים שהבעת פניו נראית כהבעת פני ילד בן 7, זה מוכיח את שלימות האדם ותמימותו, שאין בלבו מגרעת ותכונה

שאלה ותשובה

איך שייך לומר שכל ימיה היו שווים לטובה?

שְׁנֵי חַיֵּי שָׁרָה (כ"ג א) - "כולם שווים לטובה". (רש"י)

פוסק הדור מרן הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א: ראוי להבין היאך יתכן שהיו כל ימיה ושנותיה שווים לטובה, והרי במשך תשעים שנה לא היה לה בן, וגם נלקחה בעל כרחיה לבית אבימלך ולבית פרעה, וגם סבלה בשנות רעב, וכהנה רבות, והיאך שייך לומר שכל ימיה היו שווים לטובה. [והן אמת שיש לפרש כוונת הדרשה כלפי עבודת ה', שתמיד עבדה את הקב"ה במלא כוחותיה, וזהו "כולם שווים לטובה" בעבודת ה', אבל בפשוטו משמעות הדברים הוא גם כלפי גשמיות].

בכל קושי שעבר עליה היא הרגישה שמחה כאילו קיבלה טובה

ונראה לפרש, ששרה אמנו קיבלה על עצמה את כל גזירות שמים באמונה ובשמחה וכמו שאמרו חז"ל (ברכות לג) "חייב אדם לברך על הרעה כשם שהוא מברך על הטובה", ולכן באמת לא היה אצלה כל חילוק בין זמן לזמן, כי בכל קושי שעבר עליה היא הרגישה שמחה כאילו קיבלה טובה, ולכן באמת היו כל חייה שווים לטובה.

ומזה יש להתבונן כמה מאושרים חיינו של האדם שחי באמונה, שהלא מתוך כך ששרה חיה באמונה והודתה לקב"ה מטוב ועד רע, עי"ז היה לה חיים טובים ומאושרים שאין כדוגמתם עד שהתורה מעידה עליה שכל חייה שווים לטובה בלא שום צער.

ועד"ז פירש הקדוש החפץ חיים הפסוק (איכה) "מפי עליון לא תצא הרעות והטוב", שהקב"ה אינו עושה רעות וטובות, אלא הקב"ה עושה אך ורק טוב לאדם, ומה שנדמה לאדם כרע אינו באמת רע אלא הכל לטובת האדם.

(מתוך ביאורים והנהגות)

"נו! כמה פעמים מוזכר בתורה השם 'אליעזר'?"

שאיני מביט בו ממושכות, והחווה לי באצבעו להתקרב אליו. כששאלני לשמי? השבתי ששמי הוא 'אליעזר'. שאל שוב בחיבה: "נו! כמה פעמים מוזכר בתורה השם 'אליעזר'? אני שכבר נזקקתי לשאלה זו בעבר, ובחביבות נעורים בדקתי זאת, השבתי לו בבטחה שלדעתי השם 'אליעזר' מוזכר בכל התורה רק פעמיים! בפעם הראשונה בפרשת לך-לך: "הוא דמשק אליעזר" (טו), ובפעם השנייה בפרשת יתרו בו מציינת התורה את שמות בניו של משה: "ושם האחד אליעזר" (יח). ראש הישיבה שמע את התשובה, והגיב על תשובתי בתהייה: "דאס איז דאס?!!" ["זה הוא זה?!"], וביקשני שאביא לו חומש. הוא עלעל בו מעט בעיקר בפרשת חיי-שרה. אז אמר לי בענווה ובנועם: "דו בִּיטְט טאַקֶה גִּרְעֶכְט... [אתם באמת צודקים...], אכן בכל התורה לא מוזכר שמו של אליעזר עבד אברהם רק פעם אחת!".

נדמה שההסבר לכך הוא, שהרי באופן תמידי השם מורה על מהותו של האדם, אך אליעזר שאת כל יישותו הוא הכניע תחת מרותו של אברהם, וכל מהותו ומציאותו היתה ביטול העצמיות לגמרי כלפי דעתו ורצונו, לכן כאשר התורה רוצה לכנות אותו היא קוראת לו על שם מהותו, ומהותו היתה עבודתו! אליעזר חי במחיצת אברהם בתחושה כמי שאינו קיים כלל, בטל ומבוטל!

(מתוך אוצרותיהם אמלא)

הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א:
התורה מרחיבה בפרשת אליעזר לפרט את דיבוריו ומעשיו, משום ש"פה שיחתן של עבדי אבות", אך ממעטת לספר לנו על רוממות וגדלות אישיותו של אליעזר עבד אברהם. אמנם המתבונן במדרשים ובמאמרי חז"ל השונים, הרי שמימתרת ועולה בפניו דמות פלאית של עבד נאמן, בעל תבונה וצדקה, אדם גדול וממוסרי התורה לבני דורו. עלינו מעט להתבונן בכך, ולהפיק ממנו את הלקחים המתבקשים מאיתנו לעבודת ה' ולתכלית האדם בעולמו:

הנה המתבונן בפרשתנו יוכח ששמו של אליעזר כלל לא מוזכר בה, למרבה הפליאה, אפילו לא פעם אחת! בענין זה, חביב עלי לספר את המעשה שאירע לי בצעירותי עם ראש ישיבת בריסק הגאון רבי יוסף דב סולוביצ'יק זצ"ל, בנו הגדול של מרן הרב מבריסק הגר"ז הלוי זצ"ל, כשבא להשתתף בשמחה משפחתית בבית אבי מורי זצ"ל. הייתי אז נער קודם היכנסי למצוות, והוא ראה

לְסִיּוּמָא דְגַלְיֹנָא

עורך המדור: אלחנן נתן ליכטיג

אז איך אני אמור לחתן את הילדים שלי?!

נעמד בחדר של מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל אברך בן תורה וביקש ברכה לפרנסה.

עמד שם יהודי נוסף ששמע את הבקשה, התערב ושאל בקול: "אינני מבין, אנו מבקשים בברכת המזון ו'ונא אל תצריכנו ה' אלוקינו לא לידי מתנת בשר ודם ולא לידי הלוואתם כי אם לידי המלאה הפתוחה' - לא מתנה ואפילו לא הלוואה מגמ"ח כלשהו.

אז איך אני אמור לחתן את הילדים שלי?!"

רב אהרן לייב הגיב בכאב: "אתם יודעים מדוע אנשים אינם זוכים לסייעתא דשמיא בממונות? מדוע התפילה לפרנסה אינה מתקבלת? כי לא מאמינים מספיק שהקב"ה יכול לתת!

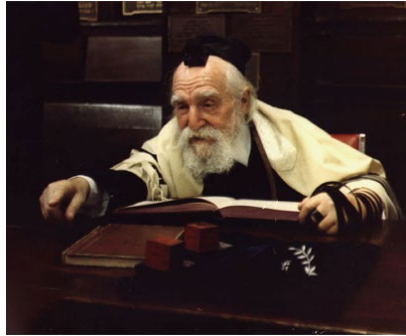
האדם מתפלל, ובד בבד הוא מהרהר: 'נו, ואיך הקב"ה יתן לי באמת? אולי כך ושמא כך...' הגביה קולו: "וכי אתה דואג להקדוש ברוך הוא?! וכי הוא צריך את העצות שלך?! הוא יודע לבד איך לתת לך!

כן, כן - בלי מתנת בשר ודם, ולא בהלוואתם, אלא מידך המלאה, הפתוחה, הקדושה והרחבה!

(מתוך הספר 'חכימא דיהודאי')

מוכן ומזומן אני ללוותך לתפלת שחרית

רק כמה ימים חלפו מיום הכרתו של מרן הגאון רבי משה פיינשטיין זצוק"ל, לרב העיר 'ליובאן', וכמנהגו קם השכם בבוקר והגה בתורה. אט אט הפציע אור הבוקר. לפתע נשמעו נקישות על דלת ביתו, שמש בית הכנסת, יהודי בגיל שיבה, ניצב בפתח. "רבי" פנה אל הרב ביראת כבוד, "מוכן ומזומן אני ללוותך לתפלת שחרית". קם הרב מיד ממושביו ובליט ברירה נלווה אל השמש.

"מה אעשה" הרהר רבינו לעצמו בדרך, "הרי אינני יכול להסכים שיהודי זה שזקנו כבר הלבין יבוא מדי בקר ללוות אדם צעיר כמוני. אך מצד שני הרי אסור לי לבטל מנהג זה שבו מבטאים בני העיירה את אהבתם לתורה. אסור להמעיט את כבוד התורה בעיניהם".

למחרת בבוקר השמש כבר מוכן היה ללכת לבית מרן אך כשפתח את דלת ביתו רואה הוא לפתע את מרן רבי משה עומד שם. "מה קרה" שאל השמש, אך רבי משה הרגיעו "לא אירע דבר". וכך מדי יום ביומו השכים מרן זצ"ל ומיהר תחילה אל בית השמש ללוותו לבית הכנסת. לכולם נדמה היה כי השמש מלווה את הרב, אך לאמיתו של דבר ליווה הרב את השמש.

(המודיע, מתוך הספר 'דרכי משה' וירא).

דוד, מה עשית?!

בעל ה'אור לציון' הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל היווה תמיד דוגמא אישית בהענקת 'כבוד התורה' לתלמידי חכמים. ובכלל זה כשהקפיד שלא להשתמש בהם. בנושא הזה סיפר הר' דוד שמאי, בעל האיטליז: יום אחד התקשרה הרבנית כהרגלה להזמין בשר לכבוד שבת. בדרך כלל, הייתי מביא את המשלוח בעצמי. באותו יום הייתי עמוס מאד בעבודה, ולא התאפשר לי לעזוב החנות. והנה, הקרה לי הבורא יתברך אברך מהרחוב של רבינו, קונה ותיק, שבא לקנות בשר לשבת, שאלתי האם יאות לקחת עמו את ההזמנה של הרבנית, והסכים בשמחה. כעבור שבוע פחת הלחץ, והבאתי את ההזמנה הקבועה השבועית בעצמי. אך ראני רבינו, אמר: "דוד, מה עשית?!" נרעשתי: "מה הדבר" אמר: שלחת את הבשר עם אברך בן תורה, השתמשת בתלמיד חכם!"

התנצלתי: "הוא עשה זאת בשמחה לכבוד הרב!"

חרדתו התעצמה: "אז אני הוא שהשתמשתי בתלמיד חכם!"

לא נחה דעתו עד שאמר: "כשתראהו, תבקש ממנו מחילה בשמך ובשמי!..."

(מתוך הספר רבינו האור לציון)

מתעוררים בפינו עולמות של טעמים

וְהָאֵמֶר שְׂתֵּה אֲרֵנִי (כרייה)

כשאדם מתבונן בחוש הטעם, אי אפשר שלא להתפעם מן החכמה האלוקית שהקב"ה ברא אותנו.

מתוך טיפה קטנה של מזון מתעוררים בפינו עולמות של טעמים, ריחות ותחושות.

חוש הטעם נוצר בדיוק מושלם. בלשון פזורות אלפי פקעות קטנות - פקעיות טעם - המחוברות למערכת העצבים ומעבירות למוח את רמזי המזון. תהליך עדין זה מתרחש בשבריר שנייה, אך מאחוריו מסתתרת מערכת מורכבת ומופלאה המעידה על נפלאות הבורא כאמור, בלשוננו פזורות אלפי פקעיות טעם - בליטות זעירות שכל אחת מהן מכילה תאי חישה מיוחדים הרגישים לטעמים שונים: מתוק, מר, חמוץ, מלוח ואף טעם "אוממי" (מעין טעם עשיר של חלבון). כל תא טעם שולח למוח מסר עדין ומדויק, וכך אנו חווים את שלל הטעמים שאנו מכירים.

הפקעיות מתחדשות כל כמה שבועות - מנגנון מופלא המגן עלינו מפני נזק או קהות חושים. הן גם ממוקמות במקומות שונים בלשון ובחלל הפה, כדי שנוכל לחוש טעמים מכל הכיוונים. כשהטעם מצטרף לריח ולמרקם.

בכל טעימה אנו נזכרים - כמה רבו מעשי ה', כמה חכמה ודיוק טמן בבשרנו ונפשנו, עד שאפילו טעימה אחת מזכירה לנו את גדלות הבורא.

"מה רבו מעשי ה', כולם בחכמה עשית!"

באים אלי בחורים שאומרים לי שהם רוצים להתחתן

רבי שלום ארוש שליט"א: באים אלי בחורים שאומרים לי שהם רוצים להתחתן, הם חושבים שאגיד להם להתפלל או לעשות סגולות כאלה ואחרות, ואני רק אומר להם: "ומה אתה חושב, האם אתה חושב שה' רוצה שתתחתן?" השאלה הזאת מפתיעה אותם והם מתחילים להתבלבל כי הם לא תמיד בטוחים בכך בעצמם.

יוצא שלפי דעתם להתפלל זה אומר לשכנע את ה'. אבל אני מסביר להם שהם טועים, כי ה' רוצה שהם יתחתנו יותר ממה שהם רוצים בעצמם, ורק כך צריכים לגשת אל ה' ולבקש ממנו זיווג, מתוך הידיעה הברורה שה' רוצה לתת, וכשאתה ניגש לתפילה אתה בעצם בא לקבל. כפשוטו.

כל תפילה שלך רק בונה כלים שבהם ה' ייתן לך את השפע, וכביכול "עוזרת" לה' לתת לך את מבוקשך.

כשאתה לא מאמין בזה, זה אומר שאתה בחושך וגם אם אתה מתפלל בחושך הזה - אתה למעשה מונע מבורא עולם לתת לך, אתה מונע ממנו את גילוי מלכותו ואתה גורם לו גם צער גדול שהוא מצטער בכל רגע שהוא לא יכול לתת לך.

כשאתה מבקש משהו מאבא שלך או אפילו מחבר שאוהב אותך ואתה יודע שהוא ישמח לעזור לך - אתה קודם כל ניגש אליו עם הדעת שאתה יודע שהוא אוהב אותך. זה מה שעומד תמיד ברקע.

[מתוך 'חוט של חסד', בא תשפ"א]

ממי היה לה ללמוד לעשות מעשים טובים שכאלו?

וְהָאֵמֶר שְׂתֵּה אֲרֵנִי וְתִרְדּוּ בְּדָה עַל יְדֵה וְתִשְׁקְחוּ (כרייה)

הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א: יש להתבונן ולהבין: מניין למדה רבקה לעסוק במצוות החסד? הלא בני ביתה היו רשעים, שהרי מי שרק היה שומע את שמו של לבן כבר יודע על מי מדובר, כיוון שהתפרסם ברמאויותיו. כמו כן אביה בתואל מת ברשעותו.

אם כן, ממי היה לה ללמוד לעשות מעשים טובים שכאלו?

שמעתי ממרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל, שביאר זאת על פי מה שמצאנו במדרש, כי אברהם היה שולח לבני משפחתו מכתבים בענייני יסודות האמונה והנהגות טובות, כדי לקרבם ליהדות. גם לבתואל, שהיה בן אחיו, היה שולח מכתבים. כשהיה בתואל פותחם ורואה שאין בהם כסף, היה נותנם לבתו רבקה שתקרא בהם, כי רק כסף עניין אותו...

כך, בכל פעם שהייתה רבקה קוראת במכתבים של אברהם אבינו ע"ה, היו הדברים משפיעים עליה, עד שבמשך הזמן הכירה בבורא עולם והחזיקה במידותיה הטובות. מכאן הגיעה למעלתה הגבוהה במידת החסד.

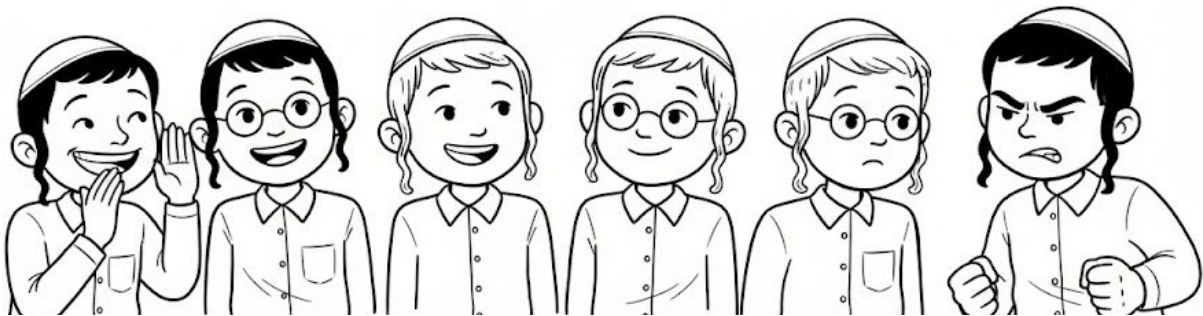
[מתוך הספר 'משכני']

הצדיקים הצעירים

המדור שבו תזכו בעוה"ז והשכר הגדול שמור לעתיד לבוא

הלחשוישים עברו בסערה דרך 35 אוזניים... כשהמשפט הגיע לתלמיד האחרון, דודי, ואמר בקול גדול: "הרב'ה אמר שביום חמישי יתקיים טיול בחורשה עם טילונים!"

חיים ויענקי מספרים על מבחן הלחישות

טיול בחורשה עם טילונים

הרב'ה חיה. "נראה אם זה באמת כל כך פשוט..." הוא התקרב אל השולחן הראשון ולחש ליענקי משפט קצר. יענקי התכופף ברב אחריות ולחש אותו לחיים, שחיה ונטה אחורה אל אליעזר, ומשם לרפאל, לנחום ולשלומי... הלחשוישים עברו בסערה דרך 35 אוזניים...

כשהמשפט הגיע לתלמיד האחרון, דודי, הוא התרומם ואמר בקול גדול: "הרב'ה אמר שביום חמישי יתקיים טיול בחורשה עם טילונים!" הכיתה געשה. "מה? באמת?!", "טיול?!", "איזה ממתקים?!" הרב'ה חיה. "מעניין מאד", אמר. "כי המשפט שאמרת ה'יה' ביום שלישי יתקיים מבחן בחופש עם ציונים". צחוק פרץ בכיתה, אבל הרב'ה לא צחק. "ילדים", אמר בשקט, "זהו בדיוק הכח של הלשון. משפט קטן, שנאמר בלחש - עובר מאוזן לאוזן, ובכל מעבר משתנה עוד קצת ועוד טיפה... עד שמה שנאמר בסוף רחוק לגמרי מהאמת." "אבל הרב'ה", אמר שייקי, "זה ה'יה' רק משחק. הרי לא התכוונו לשנות". "נכון", אמר הרב'ה, "אבל כך בדיוק נולדות שמועות במציאות. מישהו אומר משהו תמים - ראיתי, שמעתי, אולי... - ומישהו אחר

אחרי הפסקת הצהריים, כשנכנס הרב'ה לכיתה שלנו, היה לו חיוך מסתורי. לא החיוך הרגיל שלו, זה שמופיע על פניו בכל יום, אלא חיוך כזה, שמרמז שיש הפתעה באוויר...

"ילדים", אמר בקול שקט אך רציני, "היום נלמד שיעור חשוב - אבל לא מתוך ספר, לא מהלוח ולא ממחברת". כולנו הזדקפנו. "היום", המשיך הרב'ה, "אתם תלמדו את עצמכם." שקט השתרר. יוסי לחש ליהודה: "למה נראה לך שהרב'ה מתכוון?" אבל הרב'ה רק חיה, ושלף מפסו דף קטן. "זהו מבחן מיוחד - מבחן הלחישות". המילים האלו גרמו לכל הכיתה להחסיר פעימה. מבחן? עכשיו? בלחישות?!

"הנה הפללים", הסביר הרב'ה. "אני לוחש משפט קצר באוזנו של ילד אחד. יענקי - אתה הראשון. עליך ללחש אותו הלאה לחבר שיושב לצידך - חיים, וחיים לאליעזר היושב מאחוריה, וכך הלאה עד סוף הכיתה.

הילד האחרון אומר בקול רם, מה שמע - ונראה אם הצלחתם להעביר את המסר."

"מבחן קל! נעביר את המשפט בדיוק כמו ששמענו! קרא מנחם, שהתכוון כבר למבחן פתע מסובך..."

מוסיף, מִיפֶה, מִשְׁנֶה, וּלְבַסּוֹף יוֹצֵא סִפּוּר שְׁלֵם שָׁאִין לוֹ קֶשֶׁר לְאַמֶּת.

קראו למשחק הזה 'טלפון שבור'

"אתם יודעים!?" הוא הוסיף, "כשהייתי ילד בגילכם, קראו למשחק הזה 'טלפון שבור', כי כמעט תמיד המסר נשבר... כולכם עכשיו הרגשתם מה קורה כשמישהו שומע משהו, לא בודק, ומעביר הלאה. אפילו במשחק, זה עלול לפגוע." "ננסה שוב", אמר הרב'ה. "נראה אם תצליחו הפעם להעביר את המסר נכון."

הוא לחש שוב- והילדים התכופפו ולחשו אחד אחרי השני, אבל כשזה הגיע לסוף, הילד האחרון הכריז בביטחון: "הרב'ה אמר שהילדים קנו סופר!" הרב'ה חיה, המשפט שאמרתי היה: "הילדים בנו סופה"... כמה שניות של שקט עברו, עד ששלומי הרים יד. "אז הרב'ה, בעצם זה שיעור על שמירת הלשון?"

הרב'ה חיה. "בדייק. אבל חשוב שנזכר: שמירת הלשון זה לא רק מה להגיד, אלא גם איך לשמע! אסור למהר להאמין לכל שמועה, וצריך לבדוק כל מסר שמגיע..." "בואו נסיים. עכשיו אני לוחש משפט טוב. משפט שמוותר

להעביר - אפילו מומלץ. אם המשפט יעבר בשלמותו, המבחן של יום שלישי- מבוטל!" הרב'ה שוב לחש משפט ליענקי, וכולם העבירו אותו בקפדנות, בזירות, מרוכזים מאי פעם.

הפעם המשפט הגיע לדודי שלם לגמרי: "נוצר פיו ולשונו - שומר מצרות נפשו!" כשדודי אמר זאת בקול, המתח ירד וכלם חיו בהקלה גדולה. "נו, הרב'ה", אמר מנחם בהתלהבות, "סוף סוף לחישה טובה!" "בדייק", ענה הרב'ה. "מהיום- תעבירו רק לחישות כאלה. זה המבחן האמיתי!" מאותו יום, בכל פעם שמישהו רצה לספר על "שמועה קטנה", היינו צוחקים ואומרים: "רגע, זה מבחן לחישות או לשון הרע? אולי כדאי ש'נשביר' את הטלפון?"...

אבל אני רוצה להוסיף לכם עוד משהו אמר הרב'ה, חשוב שתדעו שה'חפץ חיים' אומר, שמי שחשוד לספר לכם משהו שהוא לשון הרע והוא עובר על האסור של דבור 'לשון הרע' הוא גם חשוד לשקר, להוסיף, ולשנות דברים, אז אי אפשר להאמין למה שהוא מספר ורק כותב ה'חפץ חיים' בהלכות לשון הרע כלל ז' סעיף ג דהחשוד על לאו דלשון הרע, חשוד לשקר

כָּה
עוֹנִים תְּשׁוּבוֹת
וְזוֹכִים בְּפָרְסִים

בְּמָה זוֹכִים?
זוֹכִים בְּשׁוֹבֵר לְקִנְיַת סְפָרִים
בְּסָךְ 50 ש"ח

אִיךָ עוֹנִים?
מְכִינִים אֶת הַתְּשׁוּבוֹת לְכָל הַשְּׂאֵלוֹת בְּקִצְרָה
מִתְקַשְּׂרִים לְמוֹקֵד 'עַל הַצְּדִיקִים'
073-345-30-95

כָּל שָׁבוּעַ עַד יוֹם שְׁנֵי בְּשָׁעָה 8 בְּעָרֵב

- מְשַׁאֲרִים אֶת שְׂמֹכֶם וּמִס' הַטֵּלְפוֹן שְׁלֹכֶם
- עוֹנִים אֶת הַתְּשׁוּבוֹת בְּקוֹל צָלוּל וּבְהִיר
- עֲכָשׂוּ מִתְּפִלָּים שֶׁתִּזְכּוּ

הַתְּשׁוּבָה לְשֵׁאלָה בְּגִלְיוֹן פְּרִשְׁת וִירָא:

וְחִיב אָדָם לְהִסְתִּיר הַסּוּד אֲשֶׁר יִגְלֶה לוֹ חֲבֵרוֹ דְּרָךְ סֵתֵר, אִף עַל פִּי שָׁאִין בְּגִלְיוֹן הַסּוּד הַהוּא עֲנִין רְכִילוֹת, כִּי יֵשׁ בְּגִלְיוֹן הַסּוּד נֶזֶק לְבַעֲלָיו, וְסִבָּה לְהַפֵּר מִחֻשְׁבָּתוֹ

מִי זוֹכֵה בְּפָרְסִים?

בְּגִלְיוֹן פְּרִשְׁת לֶךְ לֶךְ הַבְּטַחְנוּ שׁוֹבֵר קִנְיָה
לְסְפָרִים בְּשׁוּי 50 ש"ח

הַזֹּכָה הוּא:

יוֹסֵי שְׁבֵתָאִי מִמּוֹדִיעִין עֲלִית זָכָה ב 50 ש"ח

הַזֹּכִים מְקַבְּלִים הוֹדָעָה טֵלְפוֹנִית

לְתִשׁוּמַת לְבָכֶם: עֵקֶב רַבּוּי הַפְּנִיּוֹת וְתִשׁוּבוֹת הַקּוֹרְאִים.

כָּל מִשְׁפָּחָה נִכְנָסֶת רַק פְּעַם אַחַת לְהַגְרָלָה. לָכֵן, אִם יֵשׁ כְּמָה בְּנֵי מִשְׁפָּחָה הַמְעַנְיָנִים לְהִשְׁבִּיב, יֵשׁ לַעֲשׂוֹת זֹאת בְּשִׂיחָה אַחַת בְּלִבָּד.

אתה באמצע ומימינך ומשמאלך משפחה רחבה ההולכת עמך

על ה'עין הטובה' של
הגה"צ רבי אברהם ישעיהו הבר זצ"ל

זכה הרב הבר לסגל לעצמו את המידה המשובחת "עין טובה", שכדברי חז"ל בפרקי אבות היא "דרך ישרה שידבק בה האדם". הוא שמח בכל לב בטובת הזולת, ומשאלה טהורה מילאה את כל חדרי לבבו: שיהיה לשני רק טוב. בעיצומה של התקופה הקשה, בה המתין בכיליון עיניים להיפקד בילדים משלו - בירך פעם בחום רב את אחד ממכריו ואמר לו את המילים הבאות: "אני מאחל לך שיהיו לך ילדים בזה

אחר זה. אני מיחל לראות אותך הולך ברחוב, בדרכך חזרה מבית הכנסת בשבת, ונלווית אליך כבודה שלימה: אתה באמצע ומימינך ומשמאלך משפחה רחבה ההולכת עמך. הרי זה חלום לראות חיזיון נפלא כזה, שהולכת 'חמולה' שלימה ובמרכזה ראש השבט - ואני מאחל לך את זה מכל הלב. אני רוצה שיהיה לך טוב".

האיחול המעניין והמפורט, בקע בכנות ובאמיתות מעומק ליבו - ונגע אל הלב.

כך כאשר היה שופע מחמאות ודברי שבח לזולת - היה עושה זאת בחום, מכל הלב, ללא כל מטרה אחרת. הוא פשוט אהב לשבח את השני, להגיד לו את המילה הטובה שתגרום לו טוב. סגנון מחמאותיו היה ייחודי, אישי, ולא שגרת.

פעם כשנצרך היה לעזרה בענייני חוברת, פנה הרב הבר לאיש ממכריו וביקש את עזרתו. הלה נענה בשמחה וביצע את העזרה על הצד הטוב ביותר.

לאחר מכן כתב לו הרב הבר את המילים הבאות:

"אני איינשטיין, איינשטיין אני, איך עלה בי רעיון גאוני כזה וידעתי ממי לבקש".

וכה מסיים מקבל המחמאה: מלבד הכרת הטוב האופיינית לו כל כך מצא חן בעיני ההומור שבו הוא ניסח את דבריו. היתה לי הרגשה שהוא מכיר אותי ויודע שאם יחמיא לי ישירות, אתבייש מהמחמאה ויהיה לי קשה לקבל אותה וכדרכי אהדוף אותה. בתבונה נפלאה נטל כביכול את המחמאה לעצמו. על כך שהוא איינשטיין של העניין - זה היה נפלא לקבל מחמאה עקיפה בדרך זאת.

[מתוך הספר 'הרב הבר']

בזה יש אור ה' מיוחד והוא מביא סיפוק ושמחה

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל
על תורת חיים ואהבת חסד

רבי שלום שבדרון זצ"ל אמר: ישנן שתי מצוות שאדם עושה בשמחה גדולה ומיוחדת - לימוד תורה בחשק, ואם מצליח ומקיים חסד מיוחד, גם זה נותן לו סיפוק רב. בדוק ומנוסה. והמציאות הטבעית הזו, רמוזה במילים הללו: "כי באור פניך נתת לנו ה' אלוקינו", היינו: שני הדברים הללו - תורת חיים ואהבת חסד -

יש אור ה' מיוחד וממילא הוא מביא סיפוק ושמחה.

את שניהם ראו בחייו של ראש ישיבת פוניב'ז זצ"ל: עמל התורה ושקידה עצומה מתוך שמחה אין קץ, וגמילות חסדים בעמל רב.

אספר סיפור. הרבי מקרלין זצ"ל, שכיהן כאדמו"ר לפני השואה בא לבקר את רבי חיים עוזר זצ"ל מוילנא. הרב לא היה בבית, והוא הלך אליו לבית המדרש. דברו יחד בצדידי בית המדרש בדברים העומדים ברומו של עולם. לפתע הגיע אברך צעיר ניגש אליהם ושאל: "היכן נמצא בבית המדרש ספר פלוני...?" רבי חיים עוזר הדריך אותו כיצד להשיג את הספר במדף ההוא. האברך נפרד ומיהר לקחת את הספר.

אמר הקרלינר רב'ה: "כזו חוצפה? וכי אינו רואה שעומד כאן גדול הדור, האם אין לו את מי לשאול אודות הספר?!..." אמר לו רבי חיים עוזר זצ"ל: "אתם יכולים להיות בטוחים שהוא כל כך שקוע בלימוד, שאינו יודע בכלל אם מי דיבר, תברר ותיווכח שצדקתי..." התפלא הקרלינר רבי: כיצד יכול להיות כדבר הזה? הלך לברר, והתברר שאכן כך ממש, אותו אברך היה כל כך שקוע בלימוד, שלא ידע עם מי דיבר ולא ראה כלום.

ככה? אמר הרבי לעצמו, לכזה אברך אני זקוק כראש ישיבה בישיבתנו - ישיבת קרלין. ואכן הרב שך הוכתר כראש ישיבת קרלין....

[מתוך יחי ראובן]